

**Programmaterial för gymnasie-
särskola och sär vux**

Gysär 1995:10

KURSPLANER

-95

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

100150 6236

Gymnasiesärskolans Estetiska program

**Programmål, kursplaner, betygskriterier
och kommentarer**

**TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
UTLÅNAS EJ**

läroplan
133

olverket

Pedagogiska biblioteket

Laroplan 1133

Ex. 1 I DEF

Gysär 1995:10

Gymnasiesärskolans Estetiska program

Programmål, kursplaner, betygskriterier och
kommentarer

CE Fritzes AB

Beställningar:

Fritzes kundtjänst, 106 47 Stockholm

Fax 08-20 50 21, Telefon 08-690 91 90

Butik: Regeringsgatan 12, Stockholm

Gymnasiesärskolans Estetiska program

Upplaga 1:1

ISSN 1400-6081

ISBN 91-38-30759-6

© Skolverket och CE Fritzes AB

Omslag: Örjan Nordling, Ligature

Tryck: Norstedts Tryckeri AB, Stockholm 1996

Innehåll

Inledning	5
Programpresentation	7
Programmål	9
Kursöversikt med sidhänvisningar	11
Timplan	13
Estetiska ämnen	
– Kursplaner och betygskriterier	15
Kärnämnen	
– Kursplaner med kommentarer och betygskriterier	41

Inledning

Föreliggande programmaterial innehåller

- programmål
- programpresentation
- översikt av programmets ämnen och kurser
- kursplaner i yrkesämnena och kärnämnen
- betygskriterier
- kommentarer till kärnämnen

Kursplanerna presenteras i bokstavsordning efter ämne. Om det finns flera kurser inom ett ämne presenteras kurserna i bokstavsordning efter kursbenämning.

Läroplan och programmål

Läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, anger målen för utbildningen som helhet, programmålen anger de speciella mål som gäller för respektive program. Läroplan och programmål är en väsentlig utgångspunkt för arbetet med kursplaner och är den bakgrund mot vilken kursplanernas mål skall läsas. I läroplanen tydliggörs exempelvis vilka kunskaper alla elever skall utveckla i utbildningen.

Kursplaner för kärnämnen

Kursplaner för kärnämnen fastställdes av regeringen den 23 juni 1994 och finns publicerade i SKOLFS 1994: 21 (ändringar SKOLFS 1995: 19 och 1995: 40). Kursplanerna anger dels kursernas syfte och mål, dels vilka kunskaper eleverna skall ha när de slutfört utbildningen i respektive kurs.

Kursplaner för övriga ämnen

Kursplaner för estetiska ämnen är fastställda av Skolverket och finns publicerade i SKOLFS 1995: 61. I vissa fall anges förkunskapskrav i kursplanen. Dessa krav innebär att eleven bör ha läst kursen eller på annat sätt erhållit motsvarande kunskaper.

Individuellt val

Som individuellt val skall eleven erbjudas varje kurs som förekommer på ett nationellt program inom kommunen. Även hemspråk och svenska som andraspråk kan förekomma som individuellt val.

Kurser i ämnen som finns inom nationella program omfattar minst 50 timmar per kurs. Detsamma gäller lokala kurser. Det är styrelsen för utbildningen som beslutar om antalet timmar per kurs.

Lokalt tillägg

Lokalt tillägg beslutas av styrelsen för utbildningen och skall bestå av en eller flera kurser. Lokalt tillägg kan även innebära att undervisningstiden för ett eller flera ämnen utökas utöver den undervisningstid som framgår av timplanen. Se vidare förordningen för gymnasiesärskolan 5 kap. 4 §.

Arbetsplatsförlagd utbildning, APU

Arbetsplatsförlagd utbildning skall förekomma på alla nationella och specialutformade program. Den arbetsplatsförlagda tiden skall uppgå till minst 22 veckor. En arbetsplatsförlagd vecka motsvarar 24 timmars undervisning i skolan enligt timplanen. Endast yrkesämnena kan arbetsplatsförläggas. Den enskilda skolan avgör inom vilka ämnen undervisningen kan ske på en arbetsplats. Se vidare i förordningen för gymnasiesärskolan 5 kap. 9 §, Arbetsplatsförlagd utbildning.

Betyg

Föreskrifter för betygssättningen i ämnen inom programmet finns i gymnasiesärförordningen 7 kap. Betyg skall sättas efter varje avslutad kurs. Som betyg skall användas betygsstegen Godkänd (G) och Väl godkänd (VG).

För den elev som inte uppnått betyget Godkänd utfärdas ett intyg om att eleven deltagit i kursen.

Läraren skall som stöd vid betygssättningen använda betygskriterier som har fastställts för kursen. Betygskriterier finns publicerade i SKOLFS 1995: 61.

Programpresentation

Gymnasiesärskolans Estetiska program förbereder för verksamhet, arbete eller fortsatta studier på t.ex. folkhögskola, inom något estetiskt område.

Programmet ger både möjlighet till en bred orientering om de olika konstarterna och till specialisering inom någon av dessa. Det uppövar både elevens estetiska uttrycksförmåga och förmåga att möta och uppleva uttryck inom olika konstarter.

Till skillnad från gymnasieskolans Estetiska program ingår arbetsplatsförlagd utbildning i gymnasiesärskolans. Det ger ökade möjligheter att utgå från de praktiska arbetsuppgifterna i undervisningen, också i de mera teoretiskt inriktade kursmomenten.

Möjliga vägar inom programmet

Inom gymnasiesärskolans Estetiska program finns ett 30-tal kurser. Flertalet kurser har anpassats till gymnasiesärskolans elever utifrån gymnasieskolans Estetiska program. Några av kurserna är dock skrivna enbart för gymnasiesärskolan.

Samtliga kurser i estetiska ämnen är valbara. Bland dessa kurser finns det möjlighet att välja en utbildningsväg som antingen leder till specialisering inom ett bestämt område eller till en mera generell och bred kompetens. Olika profiler kan åstadkommas genom kombination av olika kurser. Om man skall kunna uppfylla programmålen som handlar om erfarenhet av flera konstnärliga uttrycksformer och av gränsöverskridande verksamhet kan man emellertid inte inrikta sig mot en specialiseringen för tidigt. Hur de valbara kurserna kombineras bestäms lokalt i samråd med eleven och föräldrarna.

Det är särskilt två ämnen som är tänkta att ge bredden i utbildningen, estetisk orientering och kulturhistoria. Båda spänner över alla konstarterna – dans, teater, konst, formgivning, musik osv.

Estetisk orientering består av tre kurser; bild och form A, musik och ljudskapande samt kroppen som uttrycksmedel. De ger en introduktion till vart och ett av programmets huvudområden och dessa kurser utgör ofta förkunskapskrav för senare kurser inom området.

Kulturhistoria representerar en typ av ämnen som inte tidigare funnits inom gymnasiesärskolan. Ämnet har därför fått en längre kommentar.

En del av programmets karaktärsämnen är identiska med Medieprogrammets. Det gäller t.ex. fotografisk bild, rörlig bild och expo. I den senare kursen har en mindre ändring skett för att kursen bättre skall passa båda programmen. Kurserna arbetsmiljö, datakunskap, elsäkerhet och ekonomi som finns i alla gymnasiesärskolans program med yrkesämnen finns också här.

En integration mellan de olika kurserna är nödvändig för att skapa en helhetsbild av utbildningen för eleverna. Detta gäller också kärnämnen.

Det finns många naturliga kopplingar mellan karaktärsämnena och estetiska ämnena. Gemensamma projekt kan bidra till denna samverkan.

En introduktion är viktig för det fortsatta skolarbetet. Denna bör inte endast omfatta diskussioner om innehållet i utbildningen utan också om arbetsformer, samverkan och elevinflytande, så att eleverna tidigt får känna delaktighet och ta ansvar för den egna utbildningen.

I elevens individuella studieplan bör, utifrån program mål och kursplaner, en plan för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen ingå.

Kommentar till ämnet kulturhistoria

Ämnet kulturhistoria är till sin karaktär ämnesövergripande och skall bidra till att ge en helhetssyn på de konstarter och estetiska verksamheter som ingår i Estetiska programmet. Ämnets övergripande syfte är att ge eleverna nycklar till så många kulturella rum som möjligt. Motsvarande ämne i gymnasieskolan består av tre kurser. Av dessa är delar av de två första, kultur- och idéhistoria och samtida konst, sammanförda till en kurs för gymnasiesärskolan.

Det kulturhistoriska innehållet har både en tidsbunden, historisk och en tidlös karaktär. Det är på den senare aspekten – det konstnärliga uttrycket, verket – som ämnets tyngdpunkt ligger. Det innebär att de samtida kulturyttringarna har en framträdande plats och att studiet av äldre tiders kultur tar sin utgångspunkt i det konstnärliga verket och dess förmåga att engagera även dagens människor. Det historiska perspektivet finns emellertid också med. Kulturens historia erbjuder åskådningmaterial som belyser samhällsutvecklingen i stort och ger ett humanistiskt perspektiv på förändringsprocesser.

Till skillnad från de övriga karaktärsämnena i Estetiska programmet är det den teoretiska förståelsen och färdigheten, och inte den praktiska förmågan, som är det främsta målet för ämnet kulturhistoria. Det reflekterande momentet har en central roll genom en uttalad strävan att sätta in de praktiska erfarenheterna och arbetsresultaten i ett, mer eller mindre, teoretiskt sammanhang.

Genom att fästa uppmärksamhet på vad som skiljer och förenar olika genrer och konstnärliga uttryck skapar kulturhistorieämnet medvetenhet om konstens kommunikativa aspekt. I de estetisk-praktiskt inriktade kurserna lär sig eleverna att se sig själva i rollen som sändare och de får träning i att använda olika konstnärliga medier. I ämnet kulturhistoria får de en övning i att uppleva, tolka och verbalisera budskap från olika tider och miljöer. På så sätt kan förståelsen för konstens väsen och kreativitetens betydelse utvecklas. Undervisningen i kulturhistoria och i de mera praktiskt inriktade estetiska ämnena bör därför ses i ett sammanhang.

Ämnet kulturhistoria rymmer speciella möjligheter att utveckla både respekt och förståelse för andra människors värderingar och den egna identiteten.

Programmål

Syfte

SKOLFS 1995: 58

Utbildningen inom gymnasiesärskolans Estetiska program skall ge eleverna vana att möta och uppleva uttryck inom olika konstarter. De skall få möjlighet att allsidigt utveckla sin förmåga till skapande, inlevelse och uttryck. Eleverna skall få en orienterande utbildning inom dans och teater, konst och formgivning samt musik och få möjlighet till grundläggande utbildning inom något av dessa områden. Genom specialisering skall eleverna efter individuell förmåga få kompetens för att så självständigt som möjligt arbeta inom något av dessa eller närliggande yrkesområden.

Strävan

Skolan skall sträva efter att eleverna efter fullföljd utbildning utifrån individuell förmåga har inblick i, förståelse för och erfarenhet av flera konstnärliga uttrycksformer samt har erfarenhet av gränsöverskridande samarbete inom dans och teater, konst och formgivning samt musik,

har utvecklat social kompetens, kvalitetsmedvetande, ansvarskänsla, vetgirighet, fantasi, kreativitet, engagemang, initiativförmåga och kritiskt tänkande,

kan använda sina färdigheter inom det estetiska området i praktisk verksamhet och kan utföra arbetsuppgifter tillsammans med andra.

Krav på utbildningen

Skolan har ansvar för att eleverna efter fullföljd utbildning

har vissa kunskaper om historiska och kulturella förhållanden i Sverige och andra länder särskilt med inriktning mot de olika konstarternas utveckling och konstutövarnas villkor och betydelse i samhället,

kan med handledning reflektera över konstnärliga uttryck och använda vald konstnärlig uttrycksform för kommunikation och påverkan,

kan med handledning omsätta en idé till ett konstnärligt uttryck och har sådana kunskaper som behövs för eget skapande,

har viss orientering om principer för ekonomi, produktion, information och marknadsföring inom något estetiskt område,

kan använda datorer som ett verktyg för studier och för arbete inom vald yrkesinriktning,

har viss förmåga att diskutera och ta ställning till problem inom det estetiska området med hänsyn tagen till kvalitet, etik, ekonomi och miljö,

har fördjupade kunskaper inom vald specialisering,

har kunskap om vad som kännetecknar en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö och arbetsorganisationens betydelse för denna samt viss förmåga att planera och inrikta sina arbetsinsatser på ett sätt som är säkert från skydds- och miljösynpunkt så att arbetsskador förebyggs.

I utbildningen skall de föreskrifter och internationella överenskommelser beaktas som gäller för respektive område.

Kursöversikt

GYMNASIESKOLANS ESTETISKA PROGRAM

SKOLF5 1995: 61

A Kärnämnen

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>sid</i>
ENGELSKA	EN150	42
ESTETISK VERKSAMHET	ESV150	44
IDROTT OCH HÄLSA	IDH150	46
MATEMATIK	MA150	48
NATURKUNSKAP	NK150	51
RELIGIONSKUNSKAP	RE150	54
SAMHÄLLSKUNSKAP	SH150	57
SVENSKA	SV150	60
SVENSKA SOM ANDRASPRÅK	SV2150	63

B Estetiska ämnen inom programmet

Valbara kurser

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>	<i>sid</i>
ARBETSMILJÖKUNSKAP	ARB150	Arbetsmiljö – yrkesliv	15
BILD	BL150	Bild och Form B	16
DANS	DNS150	Dans	17
DATAKUNSKAP	DA150	Datakunskap – grundkurs	18
DATORGRAFIK MED LJUD	DGS150	Datorgrafik med ljud	18
ELKUNSKAP	ELKU150	Elsäkerhet	19
ENSEMBLE	ENS150	Ensemble	20
ESTETISK ORIENTERING	ESO150	Bild och Form A	20
	ESO151	Kroppen som uttrycksmedel	21
	ESO152	Musik och ljudskapande	22
EXPO	EXPO150	Expo	23
FORMGIVNING I KERAMIK OCH GLAS	FGKG150	Formgivning keramik	24
FORMGIVNING I METALL	FGME150	Formgivning i metall	25
FORMGIVNING I TEXTIL	FGT150	Formgivning i textiltryck, färgning och sömnad	26
	FGT151	Formgivning i textil väv	27
FORMGIVNING I TRÄ	FGTR150	Formgivning i trä	28
FOTOGRAFISK BILD	FBL150	Fotografisk bild	29
FÖRETAGSEKONOMI	FE150	Ekonomi – grundkurs	29
GRAFIK	GFK150	Grafik	30

<i>Ämne</i>	<i>Kurskod</i>	<i>Kurs</i>	<i>sid</i>
INSTRUMENT/SÅNG	INSÅ150	Instrument/sång A	31
	INSÅ151	Instrument/sång B	32
KULTURHISTORIA	KUHI150	Kulturhistoria	33
KÖRSÅNG	KÖR150	Körsång	34
MUSIKPRODUKTION OCH LJUDTEKNIK	MULJ150	Musikproduktion och ljudteknik	34
MÅLERI OCH SKULPTUR	MGS150	Måleri och skulptur	35
RYTMIK MED DANS	RYDS150	Rytmik med dans	36
RÖRLIG BILD	RBL150	Rörlig bild	37
SCENISK GESTALTNING	SCGE150	Scenisk gestaltning	38
SCENOGRAFI	SCEN150	Scenografi	39
TEATERPRODUKTION	TEAP150	Teaterproduktion	40

Timplan

Undervisningstid i timmar om 60 minuter för de fyraåriga nationella och specialutformade programmen

SFS 1995: 1056

<i>Ämnen:</i>	<i>Estetiska programmet</i>	<i>Övriga program</i>
Svenska eller svenska som andra språk	200	200
Engelska	110	110
Matematik	150	150
Samhällskunskap	} 170	170
Religionskunskap		
Naturkunskap		
Idrott och hälsa	280	280
Estetisk verksamhet	70	70
Yrkesämnen		2 200
Estetiska ämnen	2 200	
Individuella val	290	290
Lokalt tillägg	130	130
Totalt	3 600	3 600

Estetiska ämnen

KURSPLANER OCH BETYGSKRITERIER

SKOLFS 1995: 61

Ämne: Arbetsmiljökunskap
Kurs: Arbetsmiljö – yrkesliv

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om arbetsmiljö, säkerhet och ergonomi. Kursen skall även ge orientering om yrkesområden inom respektive program och de lagar och avtal som berör dessa.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna redogöra för arbetsmiljöfaktorer och deras inverkan på människan och miljön

kunna beskriva miljö, skydds- och säkerhetsbestämmelser inom yrkesområdet samt arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt

kunna ge första hjälpen vid olycksfall

kunna beskriva skolans och arbetsplatsens skydds- och säkerhetsorganisation

kunna välja och använda rätt skydds- och säkerhetsutrustning inom det egna yrkesområdet

förstå vilka organisationer, lagar, centrala avtal och överenskommelser som gäller det egna yrkesområdet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven beskriver med viss insikt arbetsmiljöfaktorer och kan ange några samband mellan hälsa, arbetsmiljö och ekonomi. Eleven kan med handledning ge första hjälpen samt förstår att använda skydds- och säkerhetsutrustning. Eleven har viss insikt i lagar och förordningar som gäller det egna arbetsområdet.

Ämne: Bild
Kurs: Bild och form B

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ytterligare utveckla förmågan till bild och formförståelse och bild- och formframställning. Den skall utveckla den kreativa förmågan och ge praktisk erfarenhet i att framställa två- och tredimensionella bilder för skilda syften och därvid ge ytterligare möjligheter att praktiskt arbeta med såväl tekniska medier som manuella tekniker, material och konstnärliga uttryckssätt. Den skall ta tillvara elevens unika uttryckssätt i två- och tredimensionell gestaltning och skapa förutsättningar för ytterligare utveckling.

Kursen skall ge viss kunskap om bildens utveckling och funktion i samhället och öva förmågan att samtala om konst och massproducerade bilder.

Kursen skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet med bild och form.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha erfarenhet av eget skapande i olika material och tekniker samt ha viss kännedom om användningsområden och egenskaper hos vanligt förekommande material, utrustning och hjälpmedel som används inom två- och tredimensionell bild

ha viss kunskap om komposition och viss erfarenhet av att framställa och med stöd diskutera olika slags två- och tredimensionella bilder för skilda ändamål

ha viss erfarenhet av att kombinera bild och text för skilda användningsområden och att formge bokstäver, texta och arbeta med layout

ha viss kunskap om färglära och viss erfarenhet av att gestalta perspektiv och djupillusion

ha viss erfarenhet av datorbaserad bildframställning

med stöd kunna samtala om bildens språk och uttrycksmöjligheter och ha viss kunskap om bildens användning och betydelse vid opinionsbildning, i kulturliv och i samhället för övrigt

ha ytterligare utvecklat självkänsla och medvetenhet om sin personlighet i två- och tredimensionell gestaltning

ha kännedom om upphovsrättsliga bestämmelser för bilder

ha kännedom om och kunna ta hänsyn till de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom bildområdet samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven skapar bilder i olika material och tekniker, men behöver visst stöd för att nå resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera olika kategorier av bilder utifrån givna förutsättningar. Eleven har viss kunskap om för kursen grundläggande fakta och kan med stöd förstå sambandet mellan innehåll, uttryck och funktion samt med handledning tillämpa kunskaperna vid arbete med manuella bilder och bilder framställda med tekniska medier.

Ämne: Dans
Kurs: Dans

Förkunskapskrav: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskap om och praktisk övning i dans från olika tider och miljöer. Den skall utveckla formspråk och gestaltning och stimulera till eget skapande.

Kursen skall ge orientering om dansens olika verksamhetsfält och ge träning i olika danstekniker. Kursen skall förmedla vanligt förekommande begrepp inom dansområdet och ge träning i att samtala om dans som uttrycksmedel.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss kunskap om och erfarenhet av olika former av dans

ha tränat smidighet, kroppsuttryck och musikalitet i dansandet

ha utvecklat viss medvetenhet om kropp och rörelse i gestaltsarbete och som medel för kommunikation

med stöd kunna samtala om dans och rörelse.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven uppvisar rytmiskt/musikaliska och uttrycksmässiga färdigheter i någon dansform. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration, medvetenhet och inlevelse.

Eleven har någon kännedom om vanliga verksamhetsfält inom dansens område. Eleven känner till vanligt förekommande danstekniska termer, kan förstå enkla rörelseanalyser och med stöd samtala om samspelet mellan dansens teknik och dess konstnärliga uttryck.

Ämne: Datakunskap
Kurs: Datakunskap – grundkurs

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om persondatorns uppbyggnad och funktion samt färdigheter i att använda standardprogram.

Efter genomgången kurs skall eleven

känna till persondatorns huvuddelar och funktion

kunna använda standardprogram för inläring, ordbehandling och register

förstå och använda t.ex. fil- och biblioteksfunktioner

förstå vikten av datasäkerhet och gällande lagstiftning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven använder med handledning och med stöd av manualer standardprogram i enkla och vanliga situationer. Eleven har insikt i de vanligaste datoranvändningarna inom vald studieinriktning.

Eleven använder på godtagbar nivå vanliga rutiner som fil- och bibliotekshantering. Eleven har viss insikt i datasäkerhet och datalagstiftning.

Ämne: Datorgrafik med ljud
Kurs: Datorgrafik med ljud

Förkunskapskrav: Datakunskap – grundkurs

Mål

Kursen skall ge inblick i datorbaserade tekniker för arbete med bild, text och ljud. Den skall ge tillfälle att praktiskt pröva möjligheterna att skapa och kombinera bild, text och ljud med hjälp av datorer och annan teknisk utrustning.

Kursen skall ge orientering om datorgrafins funktioner och betydelse samt viss kunskap om upphovsrätten vid användning av bild, ljud och text.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha erfarenhet av att arbeta med datorbaserad teknik inom områdena bild, text och ljud

ha viss förståelse för hur bild, text och ljud kan samverka till ett multimedialt budskap

ha viss orientering om datorgrafikens funktioner och betydelse för individ och samhälle

ha viss orientering om upphovsrätt avseende datorteknikens användning i bild, text och ljud.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss orientering om och varierande förståelse för grunderna för datorgrafik. Eleven kan med stöd och handledning skapa och bearbeta bild, text och ljud med hjälp av datorer och annan teknisk utrustning. Eleven har viss förståelse för hur bild, text och ljud kan samverka till ett multimedialt budskap. Eleven känner till för området grundläggande fakta.

Ämne: Elkunskap
Kurs: Elsäkerhet

Mål

Kursen skall ge de kunskaper som krävs för att handha och vårda elektrisk utrustning samt utföra vissa enkla elarbeten som inte kräver elinstallatörsbehörighet.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna utföra vissa enkla elarbeten som inte kräver elinstallatörsbehörighet

förstå vilka konsekvenser ett felaktigt handlande vid elarbeten kan leda till

kunna redogöra för de åtgärder som skall vidtagas vid elolycksfall

ha viss kunskap om de lagar och författningar som reglerar arbeten på elektriska anläggningar och material

bedöma när elektriskt underhåll på enklare maskiner skall utföras

ha viss kunskap om de behörighetsnivåer som gäller och om innebörden av begreppet erforderlig kännedom.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven utför med handledning vissa enkla elarbeten och uppnår godtagbar kvalitet på de utförda uppgifterna. Eleven har viss insikt i och förståelse för risker i samband med ingrepp i elanläggningar.

Ämne: Ensemble
Kurs: Ensemble

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall träna och utveckla instrumentala eller vokala färdigheter i ensemblespel/sång och utveckla samspels- och samarbetsförmåga. Den kan vara inriktad mot olika genrer eller ensembleformer. Kursen skall också ge grundläggande kunskaper om repertoar och stilarter och den skall stimulera till fortsatt musikutövande i grupp.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna tolka en ledares musikaliska instruktioner och anpassa sig i en musikalisk helhet

ha utvecklat samspels- och samarbetsförmåga

ha viss kännedom om olika ensembleformer och tillämpningsområden avseende repertoar och stil.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar med intresse i ensemblespel, är förberedd och genomför efter sina förutsättningar uppgifterna på ett tillfredsställande sätt. Eleven kan med stöd anpassa sitt musicerande i en helhet. Eleven har inom sin ensembleform viss repertoarkännedom och viss stilkunskap.

Ämne: Estetisk orientering
Kurs: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper på ett eller flera områden i två- eller tredimensionell bild. Den skall utveckla förmågan att gestalta och förstå bild och form. Den skall ge tillfälle att praktiskt pröva några av bild- och formområdets material, tekniker och konstnärliga uttrycksätt.

Kursen skall öva förmågan att samtala om två- och tredimensionella och rörliga bilder. Den skall ge tillfälle att utveckla den kreativa förmågan och väcka intresset för de konstnärliga uttrycksmöjligheterna inom bildområdet. Kursen skall ta tillvara elevens unika uttrycksätt och skapa förutsättningar för utveckling.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss kunskap om grundläggande färglära samt egenskaper hos material och verktyg

ha viss erfarenhet av eget bildskapande och formexperimenterande i olika material och tekniker

ha viss erfarenhet av att samtala om olika typer av bild och formspråk

ha viss inblick i bildens och formens möjligheter som integrerad del av annan skapande verksamhet

ha utvecklat en medvetenhet om bild- och formgestaltningens funktioner och betydelsen för individ och samhälle

kan med viss medvetenhet ge två- och tredimensionella bilder en personlig prägel.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med bild- och formområdets olika material och tekniker, men behöver stöd för att nå resultat. Eleven kan med stöd och handledning samtala om olika former av bild och formspråk samt med handledning tillämpa eget bild- och formskapande utifrån givna förutsättningar.

Ämne: Estetisk orientering
Kurs: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge övning i att använda kroppen som uttrycksmedel genom enklare former av improvisation och gestaltning. Den skall ge tillfälle att tillämpa relationen mellan rörelse och tid och rum samt pröva olika enkla uttryck för karaktär, känsla och form. Kursen skall ge övning i att samtala kring kroppsliga uttrycksmedel. Den skall stimulera fantasi och kreativitet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha praktisk erfarenhet av kroppens och sinnenas uttrycksmöjligheter

ha utvecklat formkänsla och känsla för olika rörelsetemperament samt förmåga att samtala om kroppsliga uttryck

ha viss förståelse för kroppsliga uttrycks olika relationer och möjligheter med hänsyn till tid – rum – kraft

ha utvecklat sin förmåga att kommunicera med kropp och rörelse samt ha ökat sin självkänsla.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven deltar aktivt i arbetet, visar försök till kommunikation i de praktiska övningarna och kan med handledning använda sig av enkla typer av rörelsekvaliteter. Eleven visar vid framträdanden prov på koncentration och medvetenhet. Eleven kan med stöd samtala om kroppsliga uttryck.

Ämne: Estetisk orientering
Kurs: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall träna förståelsen för och upplevelsen av musik. Den skall ge tillfälle att utöva musik och att skapa musik och ljud.

Kursen skall ge orientering om musikens grundelement, ge viss kännedom om ensembleformer och instrument samt träna känslan för röstens och språkets emotionella och musikaliska möjligheter.

Kursen skall också ge inblick i musikens möjligheter som en integrerad del av annan skapande verksamhet och den skall ge viss kännedom om förutsättningar för genomförandet av olika musikprojekt, såsom upphovsrätt och samhällets stöd till musiken.

Kursen skall stimulera till fortsatt musikutövande och lyssnande.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha sjungit sånger från skilda genrer

ha aktivt deltagit i ljudlaborationer och känna till olika ljudapparaters funktioner och användningsområden

ha viss kunskap om elementär notation och terminologi utifrån aktivt musiklyssnande

ha viss kunskap om röstens funktion och vård

vara orienterad om musikens användande i andra sammanhang som t ex film, teater

vara orienterad om upphovsrättsliga frågor i musiksammanhang

känna till möjligheter till fortsatt intresseinriktat musikutövande.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss grundläggande kunskap om musikteoretiska begrepp. Eleven har inblick i musikens olika uttrycksformer, stilar, instrument och olika ensembleformer.

Eleven medverkar i olika former av musikskapande och kan med stöd samtala om ett konstnärligt resultat. Eleven genomför vid framföranden sina uppgifter koncentrerat och medvetet.

Ämne: Expo

Kurs: Expo

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge möjlighet att studera och praktiskt arbeta med olika exponeringar. Kursen skall ge kunskaper om och erfarenheter av den teknik som används och utveckla förmågan att arbeta med den tredimensionella formen på ett kreativt sätt. Kursen skall ge praktiska kunskaper i produktion av utställningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss förståelse av hur samverkan mellan bild, ljud, ljus, text och föremål kan byggas upp för att förstärka budskap och upplevelser

ha viss kunskap om den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning vid exponering

kunna med stöd utföra enkla förslagsskisser i plan och ha erfarenhet av arbete med tredimensionella modeller

förstå något av utställningens och exponeringens uttrycksmöjligheter samt ha erfarenhet av att arbeta med tredimensionella uttryckssätt

ha viss kunskap om färgens betydelse i olika exponeringssammanhang

ha viss kunskap i ljud- och belysningsteknik

ha viss kunskap om screentryckets olika tekniker

ha viss grundläggande kunskap om exponeringens olika användningsområden

ha kunskap om de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med exponeringar samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har viss förståelse för hur exponeringar byggs upp för att förstärka budskap och upplevelse. Eleven utarbetar skisser och modeller men behöver stöd för att nå resultat.

Eleven kan med stöd beskriva hur bild, ljud, ljus, text och föremål kan samverka i en exponering och kan med stöd redogöra för den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning.

Eleven känner till grundläggande fakta inom området och kan förstå fackuttryck.

Ämne: Formgivning i keramik och glas
Kurs: Formgivning i keramik

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i arbete med keramik. Den skall ge färdigheter i att genomföra hela processen i formgivning från idé till skiss och färdig produkt. Kursen skall ge praktiska erfarenheter i att sätta in föremål i sitt rumsliga sammanhang.

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om traditioner inom området. Den skall ge kännedom om miljö- och säkerhetsmässiga frågor inom området.

Efter genomgången kurs skall eleven

med stöd kunna arbeta med keramisk skulptur och drejning av lera

med stöd kunna omsätta en formgivningsidé till färdig produkt i keramik

ha tränat och utvecklat sin känsla för färg, form och funktion

ha viss erfarenhet av att presentera sina produkter och av att ställa ut keramik

ha viss kunskap om keramiktraditioner

ha kunskap om de säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med keramik samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form i keramik, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med stöd bedöma och värdera keramik utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta.

Ämne: Formgivning i metall
Kurs: Formgivning i metall

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i metallslöjdens bearbetningsmetoder och tekniker samt öka förmågan att så självständigt och kreativt som möjligt planera och genomföra ett arbete. Den skall träna hela processen i formgivningen från idé till färdig produkt.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om olika materials egenskaper och användningsområden. Den skall ge viss kännedom om konsument- och miljöfrågor och om arbetsmiljöproblematik.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Efter genomgången kurs skall eleven

med handledning kunna bearbeta och forma metall efter egna och andras idéer

med stöd kunna använda skiss och arbetsritning vid konstruktion och formgivning av produkter i metall eller kompletterande material

ha utvecklat sin känsla för form, dekor, färg och funktion

kunna rätt hantera, vårda och underhålla aktuella verktyg och maskiner

med stöd kunna välja och tillämpa olika sammanfognings- och ytbehandlingsmetoder

känna till olika metaller, deras förekomst, egenskaper och möjligheter

känna till områdets arbetsmiljöproblematik

ha grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form i metall, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter i metall utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd och handledning tolka arbetsbeskrivningar. Eleven kan med stöd och handledning hantera och underhålla aktuella material, verktyg och maskiner.

Ämne: Formgivning i textil
Kurs: Formgivning i textiltryck, färgning och sömnad

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande färdigheter i att arbeta konstnärligt med textiltryck, färgning och sömnad i olika textila material och tekniker. Den skall utveckla förmåga och känsla för form och färg samt träna formgivningsprocessen från idé till färdiga alster.

Kursen skall också ge viss kunskap om hur man presenterar idéer och färdiga alster. Den skall ge kännedom om textila traditioner och klädhistoria.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss kunskap om grunderna inom textiltryck, färgning och sömnad samt kunna med handledning experimentera med material, färg, form och teknik för att få fram önskat uttryck

utifrån egna skisser med handledning forma mönster till olika textila bilder, plagg eller föremål

ha viss kännedom om material, verktyg och utrustning för textiltryck, färgning och sömnad

ha viss kännedom om datortillämpningar som är aktuella inom området

med handledning kunna välja mönster, material, färg och teknik för ett visst ändamål med hänsyn tagen till kvalitetsmässiga och ekonomiska aspekter

med handledning kunna presentera sina alster på ett informativt och säljande sätt

ha viss kunskap om textila traditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med textiltryck, färgning och sömnad, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivning av textila produkter utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta samt kan med stöd och handledning tillämpa sina kunskaper i arbete med textiltryck, färgning och sömnad.

Ämne: Formgivning i textil
Kurs: Formgivning i textil väv

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i vävning. Den skall ge möjligheter att arbeta med konstnärlig vävning och ge inblick i för området nya tekniker.

Kursen skall utveckla skapande förmåga och känsla för form och färg samt hela formgivningsprocessen från idé till färdiga produkter i form av vävda bilder, tyger och föremål. Den skall ge viss kunskap om hur man presenterar idéer och färdiga produkter.

Kursen skall ge grundläggande kunskaper om vävtradition.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss kunskap om grunderna inom vävning och ha erfarenhet av att experimentera med material, form, färg och teknik för att få fram önskat uttryck

utifrån egna skisser med handledning forma mönster till olika textila bilder eller produkter

ha viss kunskap om datortillämpningar som är aktuella inom området

med stöd kunna välja den lämpligaste vävtekniken för en viss produkt med hänsyn tagen till kvalitetsmässiga och ekonomiska aspekter

med handledning kunna visa sina alster på ett informativt och säljande sätt

ha viss kunskap om vävtraditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med textil formgivning och vävning, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter i textil väv utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd välja lämplig vävteknik för en viss produkt samt med stöd och handledning tillämpa sina kunskaper i arbete med väv.

Ämne: Formgivning i trä
Kurs: Formgivning i trä

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande kunskaper i träslöjdens bearbetningsmetoder och tekniker samt öka förmågan att självständigt och kreativt planera och genomföra ett arbete. Den skall träna hela processen i formgivning från idé till färdig produkt.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om olika materials egenskaper och användningsområden. Den skall ge kännedom om konsument- och miljöfrågor och om arbetsmiljöproblematik.

Kursen skall ge grundläggande kunskap om slöjdtraditionen.

Efter genomgången kurs skall eleven

med handledning kunna bearbeta och forma trä efter egna och andras idéer

med stöd kunna använda skiss och arbetsritning vid konstruktion och formgivning av produkter i trä och kompletterande material

ha utvecklat sin känsla för form, färg och funktion

med stöd kunna rätt hantera, vårda och underhålla aktuella verktyg och maskiner

med stöd kunna välja och tillämpa olika sammanfognings- och ytbehandlingsmetoder

känna till olika träslag, deras förekomst, egenskaper och möjligheter

känna till områdets arbetsmiljöproblematik

ha viss kunskap om slöjdtraditioner.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar med tredimensionell form, i trä, men behöver stöd för att nå goda resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera formgivna produkter utifrån givna kriterier.

Eleven har viss kunskap om för området grundläggande fakta i kända sammanhang och kan med stöd och handledning tolka arbetsbeskrivningar. Eleven kan med stöd och handledning hantera och underhålla aktuella material, verktyg och maskiner.

Ämne: Fotografisk bild
Kurs: Fotografisk bild

Mål

Kursen skall ge teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter i olika typer av fotografiskt bildarbete. Kursen skall också ge erfarenheter av den teknik som används, och utveckla förmågan till kreativt bildskapande. Kursen skall ge eleverna möjlighet att använda sig av den fotografiska bildens uttrycksmöjligheter samt kunskap om den fotografiska bildens utveckling och funktion i samhället. Kursen skall dessutom ge kunskap om de miljö- och säkerhetsmässiga aspekterna på fotografiskt arbete.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha utvecklat sina färdigheter i fotografering och mörkrumsteknik

ha praktisk erfarenhet av att framställa olika bilder och ha utvecklat det egna bildskapandet

ha viss kunskap om den fotografiska bildens användning

ha viss kunskap om den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning

ha kunskap om upphovsrättsbestämmelser för fotografiska bilder

känna till de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom det fotografiska området samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har grundläggande kunskaper i fotografering och mörkrumsarbete och framställer fotografiska bilder men behöver stöd för att nå resultat. Eleven kan med handledning bedöma och värdera fotografiska bilder.

Ämne: Företagsekonomi
Kurs: Ekonomi – grundkurs

Mål

Kursen skall ge insikt om ekonomins betydelse för individen, företagen och samhället. Kursen skall även ge grundläggande kunskaper om ekonomin med inriktning mot det valda programmets verksamhetsområde.

Efter genomgången kurs skall eleven

känna till affärsidéns och verksamhetsidéns betydelse för verksamheten

känna till några företags verksamhet och företagsformer

ha viss kunskap om inköps- och försäljningsrutiner

inse vikten av ekonomisk planering för privatpersoner och företag

kunna ge exempel på hur man utför prisberäkningar och prisjämförelser inom verksamhetsområdet.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven känner till något företags verksamhet och företagsform samt har en viss insikt i affärsidéns betydelse för verksamheten. Eleven är orienterad om inköps- och försäljningsrutiner inom ett företag och kan i stora drag beskriva dem. Eleven kan ange motiv för varför privatpersoner och företag bör planera sin ekonomi. Eleven utför enklare prisberäkningar på någon produkt inom valt verksamhetsområde.

Ämne: Grafik
Kurs: Grafik

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper om och praktisk träning i att uttrycka sig i originalgrafik. Den skall ge tillfälle att pröva olika tekniker såsom högtryck, djuptryck och plantryck. Den skall ta tillvara elevens unika uttrycksätt.

Kursen skall ge färdigheter i att samtala om bilder i olika grafiska tekniker.

Kursen skall orientera om grafikens utveckling och användning historiskt och i nutid. Den skall ge kännedom om miljö- och säkerhetsmässiga frågor inom området.

Efter genomgången kurs skall eleven

med stöd framställa originalgrafik med hjälp av olika tekniker

ha erfarenhet av samtal om originalgrafik

ha viss kunskap om utrustningens funktioner, möjligheter och praktiska användning

vara orienterad om skillnader mellan originalgrafik respektive reproduktion

ha ökad tilltro till sitt personliga uttryck

kunna ta hänsyn till de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom originalgrafik samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har utvecklat sina färdigheter i bildgestaltning och har vissa grundläggande kunskaper i grafiska tekniker. Eleven kan tillämpa sina kunskaper i några olika tekniker med behöver stöd för att nå resultat.

Eleven kan med handledning bedöma och värdera originalgrafik utifrån givna kriterier. Eleven har viss kunskap om fackuttryck inom området.

Ämne: Instrument/sång Kurs: Instrument/sång A

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall öka förmågan att uppleva musik samt ge glädje och lust till eget skapande. Den skall utveckla tilltron till den egna förmågan och främja personlig utveckling inom det musikaliska området. Den skall öva intellekt, inlevelse och uttrycksförmåga samt stimulera intresse och kreativitet.

Kursen skall träna såväl enkelt not- som gehörsspel. Den skall ge viss grundläggande teknisk träning på ett instrument eller i sång samt träna instuderingsteknik och memoreringsförmåga. Kursen skall ge viss kännedom om instrumentets konstruktion och egenskaper respektive röstens fysiologi samt introducera musikaliska begrepp och termer. Den skall ge inblick i grundläggande principer för tolkning och ge tillfälle till gestaltungsövningar.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha utvecklat lusten till musikutövande

ha utvecklat tilltron till den egna förmågan inom området

kunna avläsa en enkel notbild

ha viss instuderingsteknik

vara orienterad på instrument respektive vara röstfysiologiskt orienterad

ha viss förståelse av instrumentets respektive sångens fackspråk

ha viss kännedom om enkla grundprinciper för gehörsspel och improvisation.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är intresserad och förberedd och genomför enkla uppgifter inom not- och gehörsspel respektive sång.

Eleven har kunskap om grundläggande fakta inom området, men behöver stöd i sitt musikutövande.

Ämne: Instrument/sång
Kurs: Instrument/sång B

Förkunskapskrav: Instrument/sång A

Mål

Kursen skall ytterligare öka förmågan att uppleva musik samt ge glädje och lust till eget skapande. Kursen skall ytterligare utveckla tilltron till den egna förmågan och främja personlig utveckling. Den skall öva intellekt, inlevelse och uttrycksförmåga samt stimulera intresse och kreativitet.

Kursen skall utveckla såväl enkelt not- som gehörsspel. Kursen skall utveckla den klangliga känslan och elevens förmåga att lyssna på sitt eget spel respektive sin egen sång.

Kursen skall ge förutsättningar för musikaliska resonemang och ge viss kunskap om några stilar och utförandep Praxis. Den skall ge tillfälle till framförande och kommunikationsövningar. Kursen skall uppmanas till fortsatt eget skapande.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha utvecklat lusten till musikutövande

ha ytterligare ökat tilltron till den egna musikaliska förmågan

kunna avläsa en notbild

kunna instudera en gehör- eller improvisationsuppgift på enkel nivå

ha erfarenhet av musikaliska resonemang

ha spelat respektive sjungit stycken i olika stilar och genrer

ha erfarenhet av att spela respektive sjunga för åhörare.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är intresserad och förberedd och genomför koncentrerat och medvetet enkla uppgifter inom not- och gehörsspel respektive sång. Eleven har viss teknisk färdighet, men behöver stöd i sitt musikutövande.

Eleven har en viss repertoar från några olika stilar. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Kulturhistoria
Kurs: Kulturhistoria

Mål

Kursen skall ge kännedom om och förståelse för dans, konst och formgivning, musik och teater från olika tider och miljöer. Den skall utveckla intresse för konstens uttryck och stimulera till eget kunskapsökande.

Kursen skall visa på den funktion och betydelse som musik, dans, bildkonst, arkitektur, klädmode, konsthantverk, film, teater, litteratur osv. har i dagens samhälle och i ett historiskt perspektiv. Den skall också ge kunskap om konstutövarnas villkor och betydelse.

Kursen skall förmedla vanligt förekommande begrepp inom dans, konst- och formgivning, musik och teater och ge övning i att samtala kring olika kulturyttringar och med egna ord formulera sina konstupplevelser i grupp. Den skall även utveckla respekt och förståelse för andra människors värderingar.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha någon kännedom om olika tidsskeden i konsten och om den konstnärliga verksamhetens roll i samhället och i ett historiskt perspektiv

känna till att det finns ett samband mellan kultur och samhälle

känna till vanliga termer inom olika konstområden och med stöd och handledning kunna samtala kring konstnärliga uttryck och formulera sina konstupplevelser i grupp

ha utvecklat respekt för andra människors värderingar

ha utvecklat förmågan att uppleva konst och ha erfarenhet som publik av skiftande former av musik, dans, bild, teater och andra media.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har någon kännedom om konstarnas och konstutövarnas villkor. I studiet av skilda konstnärliga uttryck har eleven tillägnat sig en viss förmåga att förstå enkla samband med kultur och samhälle, bl. a. ur ett begränsat historiskt perspektiv och i praktiskt arbete.

Eleven är aktiv i enkla och vanliga diskussioner kring konstnärliga uttryck och förstår vanligt förekommande termer inom konstområdet. Eleven motiverar med stöd sin egen uppfattning i vissa för eleven intressanta estetiska frågor.

Eleven visar någon förståelse för att människor har skiftande estetiska värderingar och ger uttryck för tolerans för olika åsikter om konstnärliga uttryck.

Eleven visar intresse för och har behållning av vissa kulturevenemang inom något konstområde och kan med stöd och handledning ta aktiv del av det tillgängliga kulturutbudet.

Ämne: Körsång
Kurs: Körsång

Mål

Kursen skall stimulera sångglädje och ge viss kännedom om körmusik från skilda genrer. Den skall träna lyssnarförmågan i samklang, intonation och gestaltning samt ge träning i att anpassa stämman i en musikalisk helhet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha utvecklat sin vokala uttrycksförmåga

kunna följa och omsätta körledarens intentioner

kunna sjunga unisont och ha tränat flerstämmig sång från olika repertoarområden med och utan instrument.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven kan med handledning i repetitionsarbetet instudera sina uppgifter och omsätta körledarens instruktioner. Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Musikproduktion och ljudteknik
Kurs: Musikproduktion och ljudteknik

Förkunskapskrav: Musik och ljudskapande

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper om inspelning av musik, avseende såväl produktion som reproduktion. Den skall både stimulera till eget skapande och öva lyhörddhet i lagarbete.

Kursen skall ge kunskap om miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha vissa kunskaper om användningsområden och egenskaper hos inspelningsapparat och kunna med handledning handskas med relevant apparatur

med stöd kunna bearbeta inspelade signaler

ha viss kunskap om flerkanalsinspelning och mixningsteknik

med handledning kunna använda sequenserprogram för dator och synt

ha viss kunskap i akustik och ljudlära som är relevanta i samband med musikproduktion

med stöd och handledning kunna göra en egen inspelning av levande musik eller en egen produktion med hjälp av dator och synt

förstå betydelsen av att ta sin del av ansvaret vid arbete i grupp

ha viss kunskap om miljö- och säkerhetsaspekter som är relevanta inom kursen.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa kunskaper om den tekniska utrustningens funktioner och användningsområden. Eleven har viss kännedom om övriga för området grundläggande fakta. Eleven genomför inspelnings- och produktionsuppgifter, men behöver stöd och handledning för att nå resultat.

Eleven har vana att diskutera resultat och tar visst ansvar för gruppens arbete. Eleven har vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser och upphovsrätt.

Ämne: Måleri och skulptur
Kurs: Måleri och skulptur

Förkunskapskrav: Bild och form B

Mål

Kursen skall ge grundläggande teoretiska kunskaper om och praktisk träning i att uttrycka sig i det bildkonstnärliga språket och ge träning i att samtala om olika bilder och visuell gestaltning.

Kursen skall ge möjligheter att pröva olika konstnärsmaterial för att gestalta iakttagelser, erfarenheter, idéer och känslor i två- och tredimensionella bilder. Kursen skall också ge möjlighet att välja material och teknik för att förmedla ett budskap eller en känsla.

Kursen skall förstärka elevens personliga uttryckssätt i måleri och skulptur. Den skall ge viss kunskap i hur man presenterar idéer och färdiga produkter. Kursen skall ge kunskap om miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha utvecklat sin förmåga i att arbeta med två- och tredimensionella bilder i olika material och tekniker

ha utökad erfarenhet av samtal om olika två- och tredimensionella bilder och kan med stöd framställa bilder för skilda ändamål och användningsområden

med stöd känna till hur samverkan mellan form, färg och funktion kan byggas upp för att förstärka ett budskap eller en känsla

ha erfarenhet av modellering efter levande modell och croquisteckning

ha utvecklat självkänsla och medvetenhet om sitt personliga uttryckssätt i måleri och skulptur

ha viss erfarenhet av att gestalta idéer och åsikter i två- och tredimensionella bilder som presenteras i form av utställning

ha kunskaper om de säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet inom kursens ram samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har utvecklat sina färdigheter i måleri och skulptur. Eleven genomför förelagda arbetsuppgifter, men behöver stöd för att nå goda resultat.

Eleven kan med handledning bedöma och värdera måleri och skulptur. Eleven har viss kunskap om sambandet mellan innehåll, uttryck och upplevelse och kan med stöd och handledning tillämpa kunskaperna i bildkonstnärlig gestaltning.

Ämne: Rytmik med dans
Kurs: Rytmik med dans

Mål

Kursen skall öka rörelse- och dansförmågan och därmed förmågan att förverkliga musikaliska intentioner. Den skall förstärka musikupplevelser och formmedvetande.

Kursen skall ge möjligheter att pröva både fria och bundna rörelse- och dansformer samt ge träning i att genom rörelse gestalta musikdramatiska skeenden.

Kursen skall stimulera till eget skapande. Den skall ge träning i att samtala kring rörelse – dans – musik.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha uppövat känsla för puls, period, fras och med stöd och handledning kunna omsätta de musikaliska grundelementen i rörelse

ha ökat sin lyssnarförmåga, musikaliska medvetenhet och sin kroppsliga uttrycksförmåga.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är öppen och mottaglig för att utveckla sin kroppsliga uttrycksförmåga och musikaliska medvetenhet. Eleven genomför dans- och rörelseövningar med visst engagemang. Eleven har viss kännedom om olika uttrycksformer i rörelse, dans och musik och kan med stöd delvis förstå hur dessa samverkar i en helhet. Eleven har förmåga till samarbete i en dans- eller rörelseuppgift.

Ämne: Rörlig bild
Kurs: Rörlig bild

Mål

Kursen skall ge teoretiska kunskaper om och praktisk träning i olika typer av arbete med rörliga bilder och deras berättarteknik. Kursen skall ge erfarenheter av den teknik som används och utveckla förmågan till kreativt bildskapande. Den skall också ge möjligheter att arbeta med hela produktionskedjan från synopsis till storyboard och manus fram till den färdiga produkten. Kursen skall dessutom ge kunskap om den rörliga bildens utveckling och funktion i samhället.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha erfarenhet av videoarbete genom inspelning och redigering av rörliga bilder med text och ljud samt ha utvecklat det egna bildskapandet

ha praktisk erfarenhet av att kombinera datorgrafik, ljud och video

känna till hur samverkan mellan bild, text och ljud kan byggas upp för att förstärka ett budskap

ha viss kunskap om den rörliga bildens användning

ha viss kunskap om den tekniska utrustningens funktioner, möjligheter och praktisk användning

ha viss kännedom om upphovsrättsliga bestämmelser avseende bild, ljud och text

ha viss kännedom om de miljö- och säkerhetsaspekter som är av betydelse för arbetet med rörliga bilder samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa grundläggande kunskaper i den rörliga bildens användning och teknik och kan tillämpa sina kunskaper vid inspelning och redigering av rörliga bilder, men behöver stöd för att nå resultat.

Eleven känner till vissa för området grundläggande fackuttryck.

Ämne: Scenisk gestaltning
Kurs: Scenisk gestaltning

Förkunskapskrav: Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge en introduktion till teatern som arbetsplats. Den skall ge vissa grundläggande kunskaper om problematik och teori i gestaltungsarbetet samt möjligheter att pröva och träna gestaltungsuppgifter.

Kursen skall belysa skådespelarens uppgifter och möjligheter i den konstnärliga processen. Den skall ge kunskap om miljö och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha inblick i teatern som arbetsplats

ha utvecklat vissa färdigheter i gestaltungsarbetet och ha inblick i gestaltungsningens möjligheter

ha ökad medvetenhet och kunskap om kropp och röst som medel för kommunikation

med stöd kunna tillämpa koncentrations-, avspännings-, röst- och andningsteknik

ha vana att samtala om texter och tolkning av dessa

ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som gäller på teatern.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven genomför övningar och gestaltungsuppgifter på grundläggande nivå och kan med handledning tillämpa tekniker som utvecklar kropp och röst. Eleven visar prov på olika typer av improvisationer.

Eleven förstår lagarbetets betydelse och tar visst ansvar för gruppens arbete.

Eleven visar vid framföranden prov på koncentration och medvetenhet.

Ämne: Scenografi
Kurs: Scenografi

Förkunskapskrav: Bild och form A

Mål

Kursen skall ge viss kunskap om och träning i scenografisk gestaltning samt viss förståelse för den skapande processen från idé till färdig föreställning. Den skall ge tillfälle att samverka i tvärkonstnärliga produktioner och förena visuella uttryck, ord, musik, ljud, konst eller dans till en planlagd föreställning.

Kursen skall träna eleverna att kommunicera med och möta publik och att samtala om gjorda insatser och publika reaktioner. Den skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss erfarenhet av scenografisk gestaltning

ha inblick i den skapande processen i samband med tvärkonstnärliga framföranden

ha viss erfarenhet av visuella uttryck i anslutning till andra konstarter samt ha erfarenhet av lagarbete

ha en viss vana att samtala om scenografins möjligheter och om olika uttryck i tvärkonstnärliga produktioner

vara orienterad om upphovsrättsliga regler i samband med offentliga föreställningar

ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som är av betydelse i samband med offentliga föreställningar samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har vissa kunskaper om scenografi i en teaterproduktion. Eleven genomför vissa arbetsuppgifter i samband med föreställningar, men behöver stöd och handledning för att nå resultat. Eleven kan med handledning göra viss bedömning och värdering av scenografi och visuell gestaltning i produktioner utifrån givna kriterier.

Ämne: Teaterproduktion
Kurs: Teaterproduktion

Förkunskapskrav: Bild och form A, Kroppen som uttrycksmedel

Mål

Kursen skall ge orientering i teaterproduktionens olika delar; teaterteknik, scenografi, kostym, mask, smink och produktion. Den skall ge inblick i teaterproduktionens plats i den skapande processen från idé till färdig föreställning. Vidare skall kursen belysa det praktiska arbetet på en teater samt ge en orientering om hur aktuell kulturpolitik påverkar teaterns arbetsmöjligheter.

Kursen skall ge kunskap om upphovsrättsliga, miljö- och säkerhetsmässiga aspekter på arbetet.

Efter genomgången kurs skall eleven

ha viss förståelse för scenografins, maskens och kostymens möjligheter och funktion i en föreställning

ha elementära kunskaper om ljudets, ljusets och scenteknikens roll i en teater- eller dansföreställning

ha någon kännedom om teaterekonomi, marknadsföring, publikt arbete, distributions- och turnéplanering

ha inblick i någon tillverkningsprocess och praktisk övning i arbete i verkstad eller ateljé

ha viss förståelse av behovet av planering, samverkan och överblick samt vara orienterad om kulturpolitikens inverkan på verksamheten

ha vissa kunskaper om säkerhetsbestämmelser som är av betydelse i samband med teaterproduktion samt kunna arbeta på ett ergonomiskt riktigt sätt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om hur en teaterproduktion växer fram. Eleven känner till de olika områdena i en teaterproduktion och har vana att samtala om dess funktion och samverkan.

Eleven kan med stöd och handledning utföra praktiskt enkla moment inom varje område och kan genomföra vissa arbetsuppgifter på grundläggande nivå samt tar visst ansvar för gruppens arbete.

Kärnämnen

KURSPLANER MED KOMMENTARER OCH BETYGSKRITERIER

SKOLFS 1994: 21
SKOLFS 1994: 49
SKOLFS 1995: 40

Att förbereda för vuxenlivet

Gymnasiesärskolan skall förbereda för ett meningsfullt vuxenliv i arbete, boende och fritid. Kärnämnen erbjuder många möjligheter att arbeta med områden som förbereder för arbetsliv, aktiv fritid och självständigt boende. Undervisningen ger eleverna möjlighet att pröva sina kunskaper i olika situationer. Ett berikat vuxenliv – inte skolframgång – är målet.

Kunskap är redskap. Många gånger har eleverna kunskaper från skolan men inser inte att dessa kunskaper är användbara i vardagslivet.

I kärnämnen kan eleverna ställas inför uppgifter från vardagslivet som kan lösas med hjälp av kunskaper. Eleverna får ta ansvar för val av metod samt utförande. Oavsett resultatet kan tillfället utnyttjas till konstruktiv inläring.

Även om undervisningen organiseras på detta sätt kommer eleverna i sitt vuxenliv att möta situationer som är nya. Skolan bör därför ha försett eleverna med modeller för var och hur man kan söka hjälp och råd.

En förutsättning för att eleverna skall tillägna sig och tillämpa sina kunskaper är att de har tilltro till sin egen förmåga. Den övergripande uppgiften för skolan är därför att ge eleverna självförtroende så att de vågar använda sina redskap.

Stora möjligheter finns att anpassa kurserna så att elevernas erfarenheter tas till vara och varje elevs kunskapsutveckling gynnas.

ENGELSKA

SKOLFS 1994: 21

SKOLFS 1994: 49

Kursplan**Syfte**

Den kunskap i det engelska språket som eleverna tidigare tillägnat sig skall fördjupas, vidareutvecklas och efterhand även specialiseras inom den gymnasiala utbildningen. Utbildningen syftar till att eleverna skall nå den nivå av funktionell och allsidig språkfärdighet samt fördjupade kunskaper om engelskspråkiga länder och deras kultur som krävs av medborgare i dagens och morgondagens internationella samhälle.

Ett grundläggande syfte med utbildningen i engelska är att den skall stärka alla elevers vilja och tilltro till sin förmåga att aktivt använda engelska. En strävan i undervisningen skall vara att vidmakthålla och utveckla elevernas lust att lära så att de fortsätter att fördjupa sina språkkunskaper även efter avslutade studier i engelska.

Karaktär och struktur

Språkfärdighet och kunskaper om kultur och samhälle i de länder där engelska talas utgör de centrala delarna av studierna. Olika språkliga aktiviteter – höra, tala, läsa och skriva – ger ämnet dess struktur.

I undervisningen skall eleverna få tillfälle att lära känna olika kulturer i den engelskspråkiga världen. Genom studier av skönlitteratur och möten med andra kulturformer skall eleverna få fördjupade kunskaper om hur det engelska språket varierar i olika sammanhang och i skilda länder.

Ett ämnesinnehåll i undervisningen som ligger nära elevernas personliga intresseområden eller anknyter till den studieinriktning de valt ökar elevernas vilja att använda engelska. Eleverna bör kontinuerligt få samtala och redovisa egna reaktioner, synpunkter och tankar samt ta del av och bemöta andras.

Ett led i fördjupningen och specialiseringen av kunskaperna är att eleverna efterhand skall kunna utnyttja engelskspråkig facklitteratur inom det område de inriktar sin utbildning mot.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna en sådan språkfärdighet att de förstår och själva gör sig förstådda på engelska i allmänt förekommande situationer i vardagsliv och arbetsliv. Kursen skall stimulera eleverna att använda engelska. Förmågan att vidmakthålla kommunikationen, trots eventuella formella brister skall tillmätas stor betydelse. Kursen skall fördjupa elevernas kunskaper om engelskspråkiga länder. Kursen skall ge eleverna tilltro till sin egen förmåga att använda engelska.

Efter genomgången kurs skall eleven

förstå talad engelska i vardagssituationer

kunna använda vanligt förekommande fraser

kunna delta i samtal

kunna använda språket muntligt för att berätta om och beskriva företeelser inom egna intresse- och kompetensområden

kunna läsa och förstå enklare texter inom egna intresse- och kompetensområden

ha kännedom om engelskspråkiga länders levnadssätt, kulturer och samhällsförhållanden

kunna använda ordbok och andra hjälpmedel

ha en viss förmåga att planera, genomföra och utvärdera sin egen språkinläring.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar enskilt och med andra, tar visst ansvar för sin inläring och gör, trots viss osäkerhet, framsteg. Eleven förstår i allmänhet huvuddragen i engelska som talas i inte alltför högt tempo i vardagliga situationer eller inom kända ämnesområden. Eleven deltar aktivt och blir trots formella brister förstådd i samtal kring vardagliga eller välbekanta ämnen. Då språkförmågan inte räcker till använder eleven i viss utsträckning andra enklare strategier för att göra sig förstådd.

Eleven läser och förstår mycket enkla och korta texter samt tolkar vissa enkla skyltar och signalord.

Eleven använder med handledning ordbok, uppslagsbok och andra hjälpmedel.

Eleven har någon kännedom om engelskspråkiga länders samhällsförhållanden, kulturtraditioner och levnadssätt.

Eleven planerar, genomför och utvärderar med handledning sitt eget arbete.

Kommentar

Engelskundervisningens viktigaste uppgift är att ge eleverna mod och vilja att använda sina språkkunskaper även om de är begränsade. Den språkliga kompetensen byggs upp genom att språket används för att ta emot och förmedla information. Det väsentliga är alltså innehållet i budskapet.

Svenska språket är starkt influerat av engelska ord och uttryck, t.ex. inom idrott och data. Genom massmedia exponeras vi dagligen för engelska i TV-program och musiktexter. Det är viktigt att eleverna får en vana att aktivt lyssna till och uppfatta talad och skriven engelska.

Inblick i förhållanden i engelskspråkiga länder av t.ex. matvanor, traditioner, kultur och levnadssätt kan ge eleverna större motivation att vilja lära sig engelska. Ett förråd av enkla fraser ger eleverna större säkerhet och därmed större utbyte vid utlandsresor.

ESTETISK VERKSAMHET

SKOLFS 1994: 21

SKOLFS 1994: 49

Kursplan

Syfte

Undervisningen skall syfta till att utveckla elevernas förmåga, kreativitet och lust att använda estetiska uttrycksmedel för att uttrycka tankar, känslor och handlingar. Den skall också bidra till att väcka intresset för de professionella konstnärernas arbete och för kulturen i samhället, liksom för egen estetisk verksamhet.

Karaktär och struktur

Centrala begrepp för ämnet är skapande verksamhet, upplevelse och reflektion. Estetisk verksamhet kan anordnas med inriktning mot något av de estetiska områdena; bild, dans, musik, slöjd, formgivning eller teater. Ämnet kan också ha en gränsöverskridande karaktär och blanda olika estetiska uttrycksformer. Eleverna skall kunna få arbeta med såväl traditionella metoder att framställa konstnärliga produkter som med moderna elektroniska medier.

Mål

Målet för kursen är att eleverna skall utveckla känsla för estetiska värden och utveckla sin förmåga att hämta stimulans ur skapande verksamhet och kulturella upplevelser. Kursen skall ge eleverna praktisk erfarenhet av ett eller flera konstnärliga uttrycksmedel.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna använda något eller några estetiska uttrycksmedel för att gestalta en idé

första värdet av kulturella upplevelser

kunna reflektera över och diskutera olika konstnärliga uttryck.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven använder något estetiskt uttrycksmedel för att gestalta en idé, men behöver handledning för att nå resultat. Eleven har vana att hämta stimulans ur kulturella upplevelser. Eleven kan med handledning reflektera över och diskutera olika konstnärliga uttryck.

Kommentar

Skapande begåvning finns hos alla människor. I särskolan är det särskilt viktigt att stimulera eleverna att uttrycka sig konstnärligt.

Estetisk verksamhet ger eleverna möjlighet att pröva olika tekniker för konstnärligt skapande. Det är viktigt att eleverna kan välja teknik så att eventuella motoriska svårigheter inte blir ett hinder för skaparglädjen.

Den estetiska verksamheten ger också möjligheter till kulturella upplevelser av t.ex. drama, dans, musik, bild och poesi. Även om hemortens kulturutbud i viss mån är styrande, är det viktigt att eleverna får en så bred erfarenhet som möjligt.

IDROTT OCH HÄLSA

SKOLFS 1994: 21
SKOLFS 1994: 49

Kursplan

Syfte

Ämnet Idrott och hälsa har ett brett hälsoperspektiv. Eleverna skall få en ökad kunskap om hur den egna kroppen fungerar och hur man genom goda matvanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan förbättra sitt fysiska och psykiska välbefinnande. Genom egna upplevelser och erfarenheter skall eleverna utveckla en lust och vilja till fysisk aktivitet.

Undervisningen skall leda till att eleverna hittar olika sätt att bedriva en individuellt anpassad fysisk träning och utveckla och stärka den egna hälsan såväl under skoltiden som senare i fortsatta studier och arbetsliv.

Undervisningen syftar till att eleverna skall bli mer hälso- och miljömedvetna och få större förutsättningar att ta aktiv del i arbetet med hälsofrågor i arbetslivet och samhället i stort.

Karaktär och struktur

Hälsa är en helhet som innefattar fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och som kan leda till högre livskvalitet. Idrottsutövning påverkar välbefinnandet genom att träna och utveckla kroppen.

Genom undervisningen skall eleverna bli medvetna om den egna livsstilens betydelse för hälsa och miljö samt utveckla en ökad kroppsmedvetenhet och en positiv självbild. Eleverna skall få fördjupade kunskaper om kost, motion och ergonomi samt om drogers och dopingpreparats skadliga inverkan.

Kursen skall ge möjligheter till friluftsliv och positiva naturupplevelser och härigenom bidra till att eleverna utvecklar en ekologisk grundsyn och en vilja att ta ett större ansvar för vår gemensamma miljö.

Undervisningen skall ta hänsyn till elevernas skilda förutsättningar och beakta såväl skillnader mellan kön som mellan individer.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna glädje och stimulans i skilda fysiska aktiviteter som anknuter till erfarenheter och intressen. Kursen skall ge eleverna möjlighet att reflektera över metoder som främjar deras intresse för hälsoarbete.

Efter genomgången kurs skall eleven

känna till olika fysiska aktiviteters betydelse för hälsa och välbefinnande samt ha utvecklat kunskaper och färdigheter i några självvalda aktiviteter

känna till några faktorer som påverkar människors hälsa

ha kännedom om matens betydelse ur ett näringsfysiologiskt och socialt perspektiv

kunna diskutera olika arbetsmiljöer och arbetssituationer samt ge förslag på ergonomisk anpassning

ha kunskaper om och färdigheter i olika former av friluftsliv och ha utvecklat sin förmåga att uppleva naturens skiftningar

ha grundläggande kunskaper i livräddning och första hjälpen

kunna delta i lagspel samt

ha utvecklat sin förmåga till interaktion

ha utvecklat sin förmåga att utföra rörelser till musik samt

kunna utöva någon sällskapsdans

vara medveten om vikten av regelbunden fysisk träning samt

kunna genomföra ett personligt anpassat program

kunna tillämpa någon metod för avslappning.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har kännedom om faktorer som påverkar människors hälsa och välbefinnande samt deltar regelbundet i någon självvald fysisk aktivitet.

Eleven har utvecklat sin förmåga att delta i friluftsliv, lagspel och dans samt tillämpar med handledning någon metod för spänningsreglering.

Eleven har viss orientering om olika arbetsmiljöer och om betydelsen av ergonomisk anpassning. Eleven kan med handledning medverka vid första hjälpen.

Kommentar

Genom upplevelser, erfarenheter och reflektioner kan ämnet idrott och hälsa utveckla elevernas hälso- och miljömedvetenhet så att de motiveras att ta ansvar för sin egen hälsa och fysiska träning. Detta ansvar kräver i sin tur god medvetenhet om den egna kroppens kapacitet och begränsningar.

Fritiden har mycket stor betydelse för människors bedömning av samhällets kvalitet och för den egna livskvaliteten. Både genom samordning med och samverkan mellan andra ämnen får eleverna ytterligare erfarenheter av sammanhang som hjälper dem att utveckla en aktiv fritid som vuxna. Ett ökat intresse för fysisk aktivitet även på fritiden kan i sin tur leda till en ökad social gemenskap.

En del ungdomar har motoriska och perceptuella svårigheter som till viss del kan förklara den motvilja de har gentemot fysisk träning.

Undervisningen i idrott och hälsa inriktas på att fortsätta den träning av motorik och perception som påbörjats tidigare.

MATEMATIK

SKOLFS 1994: 21

SKOLFS 1994: 49

SKOLFS 1995: 19

Kursplan

Syfte

Matematik är ett nödvändigt verktyg såväl för andra ämnen inom den gymnasiala utbildningen som för ett flertal ämnesområden inom eftergymnasiala studier.

Matematikundervisningen syftar till att ge eleverna tilltro till det egna tänkandet samt till den egna förmågan att lära sig matematik och använda matematik i olika situationer. Undervisningen skall utveckla elevernas nyfikenhet, öppenhet, analytiska förmåga, kreativitet och ihärdighet vid matematisk problemlösning samt förmåga att generalisera, abstrahera och estetiskt fullända lösningar och resultat.

Undervisningen skall sträva efter att eleverna skall få uppleva tillfredsställelsen i att behärska matematiska begrepp och metoder, i att upptäcka mönster och samband och i att lösa problem samt lära sig använda och inse värdet av matematikens symboler och uttryckssätt. Väsentligt är att eleverna lär sig förstå och föra matematiska resonemang, skapa och använda matematiska modeller och kritiskt granska deras förutsättningar, möjligheter och begränsningar samt lär sig redovisa sina tankegångar muntligt och skriftligt.

Eleverna skall få förståelse för att matematiken har sitt historiska ursprung i många äldre kulturer och få inblickar i hur matematiken utvecklats och fortfarande utvecklas samt lära sig att med förtrogenhet och omdöme använda sig av miniräknare och datorer som matematiska verktyg.

Karaktär och struktur

Matematik är ett sätt att undersöka och strukturera teoretiska och praktiska problem. Den är också ett sätt att tänka med inslag av både intuition och logik. Ämnet matematik handlar om att kunna formulera hypoteser, undersöka dem och dra slutsatser samt att kunna övertyga andra om giltigheten i ett resonemang. I den matematiska bevisföringen preciseras några få egenskaper som är intuitivt naturliga och utifrån dessa härleds sedan andra egenskaper och samband.

Matematik är också ett språk som genom sina symboler gör det möjligt att kort och precist uttrycka och logiskt bearbeta komplicerade idéer och påståenden.

Tillgången till nya tekniska hjälpmedel förändrar delvis matematikens innehåll och metoder. Många rutinoperationer, främst av numerisk och grafisk karaktär, kan nu utföras av miniräknare och datorer. Inriktning mot förståelse, analys av hela lösningsprocedurer och kritisk granskning av resultat samt förmåga att dra slutsatser blir viktigare än isolerad färdighetsutövning.

I en kreativ matematisk problemlösningsprocess berikar olika metoder varandra. Inom matematikämnet utnyttjas algebraiska, numeriska och gra-

fiska metoder – de senare både utan och med hjälp av miniräknare och datorer.

Problemlösning, användning av matematiska modeller, kommunikation och matematikens idéhistoria är fyra viktiga aspekter av ämnet matematik som skall belysas i undervisningen.

Ämnet matematik i gymnasial utbildning behandlar följande kunskapsområden: aritmetik, geometri, trigonometri, sannolikhetslära, statistik, algebra, funktionslära, differential- och integralkalkyl. Vissa delar ingår redan i matematikkurserna på grundskolenivå och fördjupas sedan i de gymnasiala kurserna. Andra delar kräver sådana förkunskaper att de kan behandlas först inom senare gymnasiala kurser.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna sådana matematiska kunskaper som behövs för att tolka information, utföra beräkningar och lösa problem i vardagsliv och arbetsliv. Kursen skall ge eleverna möjlighet att arbeta med matematik på ett undersökande sätt och ge tilltro till den egna förmågan att lösa matematiska problem.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna utföra grundläggande räkneoperationer med reella tal

kunna välja lämplig beräkningsmetod och lämpligt hjälpmedel vid numerisk räkning

kunna välja lämplig enhet vid problemlösning samt kunna bedöma resultatets rimlighet

känna till begreppen förhållande, procent och promille

känna igen och benämna olika geometriska figurer

kunna bestämma omkrets, area och volym för tillämpning i vardagliga situationer

förstå tidsangivelser och kunna beräkna tidsåtgång

kunna avläsa skalor

kunna tolka data i tabeller och diagram

kunna kritiskt granska data från olika källor samt vara medveten om missbruk av statistik.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar enskilt och med andra, har viss tilltro till sin förmåga och gör, trots viss osäkerhet, framsteg. Eleven behandlar med visst stöd enkla och vanliga problemställningar och blir successivt självständig. Eleven utför nödvändiga beräkningar, väljer beräkningsmetod och använder lämpliga hjälpmedel.

Eleven har kännedom om vad grundenheterna mäter, väljer med stöd lämplig enhet vid problemlösning och bedömer resultatets rimlighet, i enkla praktiska situationer.

Eleven känner igen och benämner vissa matematiska begrepp och symboler och tillämpar för eleven viktiga matematiska lagar i enkla vanliga situationer.

Eleven har god insikt i tidsangivelser och har någon inblick i tidsåtgång.

Eleven anger avläsningspunkten på en skala som mäter t.ex. temperatur, volym, vikt, längd och tid. Eleven identifierar med handledning data i enkla tabeller och diagram samt vågar göra egna rimlighetsbedömningar.

Kommentar

I ämnet matematik ligger tonvikten på förståelse. Tack vare tekniska medel kan kraven på färdighetsträning minska och mer vikt läggas vid utveckling av begreppsförståelse och problemlösningsförmåga. Därför blir vana att använda datorer, miniräknare och andra hjälpmedel för färdighetsträning och vid beräkningar väsentlig. Viktigt blir också att eleverna vänjer sig vid att göra överslagsberäkningar samt bedöma rimligheten av ett resultat.

Människor har olika strategier för att lösa matematiska problem. Hellre än att anlita beprövade metoder bör undervisningen stödja elevernas kreativa förmåga.

I massmedia förekommer ofta statistiska undersökningar. Alla elever behöver ha kännedom om hur man tolkar och värderar tillförlitligheten av sådan information. Många ämnen i skolan erbjuder eleverna naturliga tillfällen att använda sina matematiska kunskaper, men det är framför allt viktigt att välja tillämpningar från det aktuella programmet.

NATURKUNSKAP

SKOLFS 1994: 21
SKOLFS 1994: 49

Kursplan

Syfte

Det moderna samhället är i hög grad baserat på naturvetenskap och teknik. Alla de frågor som bygger på kunskap i naturvetenskap kan dock inte överlåtas till specialister. För att medborgarna på saklig grund skall kunna ta ställning till dessa frågor och därmed ha inflytande över samhällets utformning krävs att alla har en naturvetenskaplig kompetens. Särskilt miljöfrågorna – ofta komplexa och mångfasetterade – ställer krav på brett naturvetenskapligt kunnande.

Syftet med den gymnasiala utbildningen i ämnet naturkunskap är att eleverna skall fördjupa och bredda sina kunskaper och kunna studera mer komplexa samband. Ämnet skall också ge generella insikter i hur kunskaper i naturvetenskap skapas, bearbetas, förmedlas och värderas.

Eleverna skall också få möjlighet att fördjupa sina kunskaper om naturvetenskapliga samband och fenomen och därmed förstå att naturvetenskapliga beskrivningar och förklaringar bygger på ett modelltänkande.

En strävan i undervisningen skall också vara att eleverna genom egna experiment och undersökningar får insikt i naturvetenskapligt arbetssätt och därmed kan förstå hur människans världsbild har förändrats genom växelverkan mellan empiri och teori.

Genom undervisningen i ämnet naturkunskap skall eleverna utveckla sin förmåga att på naturvetenskaplig grund ta ställning till den egna livsföringen och till miljö- och resursfrågor.

Karaktär och struktur

Naturkunskap är ett tvärvetenskapligt ämne där naturvetenskapliga frågeställningar kan studeras ur flera perspektiv. Strukturen är inte entydigt given men ämnet handlar ytterst om materia, energi och liv, dvs. att förklara den fysiska omvärlden.

Stor vikt skall läggas vid olika samhällstillämpningar.

Undervisningen i naturkunskap skall utformas så, att elevernas intresse för och vetgirighet inom det naturvetenskapliga området ökar och att eleverna utvecklar sin förmåga att söka och tillgodogöra sig naturvetenskaplig information.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna de kunskaper som krävs för att förstå och ta ställning till miljöfrågor och till energi- och resursfrågor. Kursen skall ge eleverna förståelse för varje individs betydelse i ekosystemet. Kursen skall ge eleverna möjlighet att umgås med djur och natur. Observationer, experiment och fältstudier skall utgöra en bas för kunskapsinhämtandet.

Efter genomgången kurs skall eleven

uppträda på ett miljömedvetet sätt

känna till hur man experimentellt undersöker olika fenomen i naturen

känna till ekosystems strukturer och dynamik samt inse följderna av störningar som kan drabba ekosystem

kunna ge exempel på naturliga kretslopp och hur människans agerande kan påverka dem

känna till både naturliga och av människan skapade energiflöden

känna till hur vi kan påverka miljön, speciellt inom den egna yrkesverksamheten

känna till lokala och globala miljöproblem samt kunna diskutera åtgärder för att lösa uppkomna problem

känna till människokroppens biologiska funktioner

ha fördjupat sina kunskaper i praktisk växtodling

ha fördjupat sina kunskaper i djurs behov av omvårdnad samt ha deltagit i skötseln av något djur.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar experimentellt och beskriver resultatet av en väl definierad uppgift. Eleven känner till något om olika företeelser i naturen, hur de är beroende av varandra och hur de påverkas av människan. Eleven känner till några av människokroppens biologiska funktioner. Eleven har erfarenhet av växtodling och skötsel av något djur.

Eleven hämtar stimulans ur naturupplevelser och har fördjupat sin förmåga att uppträda på ett miljömedvetet sätt.

Kommentar

Ekologi och miljöfrågor betonas i ämnet naturkunskap. Viktigt är att få eleverna att inse att det personliga agerandet i vardagslivet påverkar miljön. Eleverna får genom undervisningen i naturkunskap möjlighet att bli medvetna om att det finns miljövänliga produkter och åtgärder för energibesparing. Inom vissa program skall eleverna även kunna hantera miljöfarliga ämnen som används i branschen. Rika möjligheter finns här till samarbete med yrkesämnen och med arbetslivet. Då kan t.ex. personal som arbetar på miljö- och hälsoskyddskontor eller sopstationer vara en resurs.

Genom praktiska naturstudier kan eleverna få insikt i hur känsligt ett ekosystem är. Naturupplevelser påverkar alla människor positivt och alla människor har tillgång till någon form av natur. Det gäller för skolan

att hjälpa eleverna att hitta just den typ av natur som eleverna uppskattar, allt från skog, hav och park till krukväxter.

Att delta i skötseln av djur kan ge eleverna fördjupade biologiska kunskaper och tränar förmågan att ta ansvar. Ett speciellt djurintresse kan ge sociala kontakter på fritiden genom medlemskap i någon förening eller klubb, t.ex. akvariefiskförening, fältbiologerna eller ridklubb.

RELIGIONSKUNSKAPSKOLFS 1994: 21
SKOLFS 1994: 49**Kursplan****Syfte**

Syftet med undervisningen i religionskunskap är att eleverna skall möta religioner och livsåskådningar utifrån olika infallsvinklar. Eleverna skall få vidga och fördjupa sin erfarenhets- och begreppsvärld och stimuleras att reflektera över religiösa, etiska och moraliska frågor och över vad det innebär att ta ansvar som medmänniska och samhällsmedlem.

Undervisningen skall fördjupa elevernas kunskaper om kristendomen och övriga religioner och livsåskådningar. Genom möten med människor från olika traditioner, kulturer och religiösa seder skall eleverna fördjupa sin inlevelse i, förståelse och respekt för andra människor. På så sätt främjas tolerans. Eleverna får härigenom en beredskap för att motverka att människor utsätts för förtryck för sin religions eller livsåskådnings skull.

Undervisningen i religionskunskap skall bidra till att eleverna mer och mer upptäcker det meningsfulla och intressanta i att studera religion, livsåskådning och etik. Eleverna skall öppet få diskutera tros- och livsåskådningsfrågor och stimuleras till egna reflektioner och ställningstaganden i livsåskådningsfrågor.

Karaktär och struktur

Att arbeta med frågor om livets mening och att bilda sig en egen uppfattning är led i människans strävan att utveckla en egen identitet. Detta kräver dels kunskaper om innehåll och funktion i olika religioner och livsåskådningar, dels kunskaper om hur den egna inställningen till religion och livsåskådning byggs upp. Därför har studierna i religionskunskap både en innehållslig och en existentiell sida, som inte får skiljas från varandra.

Människan behöver mönster med vars hjälp hon kan tolka tillvaron och finna mening och innehåll i den. Sådana mönster och tolkningar kommer till uttryck i religioner och livsåskådningar av olika slag som tar ställning till frågor om gudstro, verklighetsuppfattning och människosyn. Det är den innehållsliga sidan av livsåskådningsbildningen.

Att utveckla en livsåskådning är en process som pågår hela livet. Det handlar om hur man söker, prövar, värderar, tar ställning och omvärderar. Denna process pågår, mer eller mindre medvetet, hos alla människor, i alla tider och i alla åldrar. Det är livsåskådningsbildningens existentiella sida. Kunskap om hur denna process fungerar är därför en naturlig del av utbildningen i skolan. Eleverna skall få möjlighet att utveckla och fördjupa sina kunskaper och reflektioner om religiösa, etiska och existentiella problemställningar som grund för ett eget ställningstagande.

På gymnasial nivå innefattar det innehållsliga perspektivet ett studium av religioner och livsåskådningar utifrån t.ex. historiska, institutionella, kulturella, religiösa och etiska perspektiv. Eleverna skall fördjupa sina kunskaper om kristen tro och kristna värderingar för att förstå kristendomens betydelse för kultur, etik och samhällsutveckling i Sverige förr och nu.

Mötet mellan religioner och livsåskådningar är också en viktig dimension i undervisningen i religionskunskap. Genom detta möte erhåller eleverna kunskaper som möjliggör fördjupad analys av olika religioners och livsåskådningars trosinnehåll, värderingar och uttrycksformer utifrån ett innehållsligt och ett existentiellt perspektiv.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna ökade kunskaper om och förståelse för de olika religionernas och livsåskådningarnas tolkning av liv och omvärld. Kursen skall erbjuda eleverna möjlighet att studera olika frågeställningar i ett historiskt och ett nutida perspektiv. Kursen skall ge eleverna möjlighet att väga olika handlingsalternativ mot varandra och ge övning i att ta ställning, samt möjlighet att reflektera över existentiella och etiska frågor. Kursen skall ge eleverna möjlighet att reflektera över sin egen livsåskådning, samt öka sin självinsikt och lägga grunden till ett realistiskt självförtroende.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna förstå innebörden av demokratins grundläggande värden samt ha börjat bearbeta sin personliga inställning till dessa

känna till kristendomens liksom andra världsreligioners och livsåskådningars huvudtankar, värderingar, traditioner och uttrycksformer

visa förståelse för hur människors religioner och livsåskådningar kan ta sig uttryck i deras sätt att tänka och handla

kunna reflektera över och diskutera kring existentiella frågor och med respekt för andra människors uppfattning kunna motivera en egen ståndpunkt.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven är aktiv i enkla och vanliga diskussioner kring existentiella frågor inom tro, etik och livsåskådning.

Eleven kan med handledning skilja mellan kristendomens och andra världsreligioners och livsåskådningars huvudtankar och uttryckssätt. Eleven uttrycker viss tolerans gentemot andra synsätt.

Eleven motiverar med stöd egna ställningstaganden i vissa för eleven viktiga frågor. Eleven har viss inblick i hur de egna värderingarna kan påverka samhället.

Kommentar

Kunskap om olika trosuppfattningar och livsåskådningar är grunden för att eleverna skall kunna förstå och respektera andra människors tro. Det kan också vara en utgångspunkt för att skaffa sig en egen livsåskådning.

Ett historiskt perspektiv kan stärka förståelsen för religion och livsåskådning. När man t.ex. behandlar judiska traditioner kan det vara lämpligt att ta upp det judiska folkets historia. I samband med allmänna val kan demokratins uppkomst och utveckling behandlas.

Undervisningen i religionskunskap ger tillfälle att arbeta med frågor om livets mening. Där kan man utgå från elevernas egna tankar och funderingar över sin existens. Det är viktigt att i undervisningen ta till vara den resurs varje individ representerar.

Människors situation i samhället är beroende av samhällets etiska normer. Därför är det särskilt viktigt att föra diskussioner om människovärde, solidaritet, moral och etik.

SAMHÄLLSKUNSKAP

SKOLFS 1994: 21
SKOLFS 1994: 49

Kursplan

Syfte

Studierna i samhällskunskap i gymnasial utbildning skall fördjupa elevernas kunskaper om nutida samhällsförhållanden och samhällsfrågor, ge eleverna ökade förutsättningar att delta aktivt i samhällslivet och ge dem beredskap att hantera förändringar i samhället.

Undervisningen i samhällskunskap skall utveckla elevernas färdigheter att inhämta, sammanställa och bearbeta kunskaper om samhället. Dessutom skall undervisningen utveckla elevernas förmåga att göra bedömningar, uttrycka ståndpunkter och förmåga att på olika sätt presentera resultat. Ämnet skall vidare bidra till att eleverna utvecklar en egen samhälls-uppfattning och ge en god grund för fortsatta studier.

Undervisningens syfte är att ge eleverna sådana kunskaper att de kan skilja på fakta och värderingar även i komplicerade samhällsfrågor, förstå bakgrunden till dessa värderingar och hur de uppstått samt göra egna ställningstaganden.

Studierna bör ge eleverna möjlighet att sätta in utvecklingen av det svenska samhället i ett globalt perspektiv, både i nutid och i historisk belysning.

Karaktär och struktur

Undervisningen i samhällskunskap skall på ett systematiskt sätt stödja och utveckla elevernas förmåga att bearbeta och analysera viktiga samhällsförhållanden och samhällsfrågor. För att eleverna skall kunna göra en sådan analys och ta ställning till den kommande utvecklingen krävs kunskaper om den historiska utvecklingen. Undervisningen skall därför bidra till att eleverna tillägnar sig ett historiskt perspektiv och förstår det förflutnas betydelse för nuet. Viktigt är insikter om samspelet mellan samhälle och natur i ett utvecklingsperspektiv.

Ämnet samhällskunskap spänner över stora kunskapsområden. Sådana kunskapsområden är

demokratins innehåll och uttryckssätt

samhällets organisation utifrån politiska, sociala, ekonomiska, kulturella, religiösa och rumsliga aspekter

individens och gruppernas skilda livsvillkor

arbetsliv och sociala förhållanden

frågor kring kulturarv, identitet, kulturmöten och kulturkonflikter

internationella förhållanden, internationell utveckling, samlevnad och konflikt

samspelet mellan samhälle och natur och därmed sammanhängande överlevnadsfrågor.

Dessa kunskapsområden rymmer många samhällsfrågor, som kan bilda utgångspunkt för studier och analys. En och samma samhällsfråga berör ofta flera av dessa kunskapsområden. Jämförelsen mellan svenska och utländska förhållanden är en viktig del av ämnet. Studierna skall utveckla elevernas förmåga att förstå alltmer av internationella relationer – ur ekonomiska, sociala, politiska och kulturella aspekter – och orsaker till internationella konflikter, innebörd och effekter av fredssträvanden, internationell samverkan på olika områden samt säkerhetspolitiska och folkrättsliga frågeställningar. Undervisningen i samhällskunskap skall sätta in samhällsfrågorna i ett såväl globalt som nationellt och regionalt/lokalt sammanhang och samtidigt belysa sociala frågor på grupp- och individnivå.

Vid bearbetning och analys av samhällsfrågor är det viktigt att framhäva att olika utgångspunkter, perspektiv och ideologier ger skilda sätt att se på samhället och samhällsutvecklingen. Val av perspektiv och urval av fakta präglas alltid av värderingar. Undervisningen skall ge goda kunskaper om dessa värderingar, deras historiska ursprung såväl som samtida uttryck. Eleverna skall bli medvetna om sina egna och andras värderingar och deras konsekvenser.

I det moderna samhället kommer information om olika företeelser ofta från olika källor och genom många olika medier. Att sovra och värdera budskap utifrån kunskap om källornas art och de olika mediernas begränsningar är en viktig del i analysen. Det är väsentligt att i samhällskunskap ha ett pluralistiskt betraktelsesätt, vilket innebär att eleverna skall se samhällsfrågorna utifrån olika perspektiv.

Mål

Målet för kursen är att ge eleverna möjlighet att fördjupa och praktisera sina kunskaper, utifrån studier av skilda samhällsfrågor som anknyter till egna erfarenheter, behov och intressen. Kursen skall ge eleverna möjlighet att reflektera över, analysera och även presentera några samhällsfrågor för bättre förståelse av den komplexa verklighet vi lever i. Kursen skall bidra till att eleverna får förtrogenhet med ett demokratiskt arbetssätt och med någon samhällsfråga som är särskilt inriktad mot det program eleverna valt.

Efter genomgången kurs skall eleven

utveckla kunskaper om sambandet mellan individ och samhälle

ha kunskap om att människor har olika synsätt på samhällsfrågor

ha kännedom om hur olika värderingar och idéer styr människors handlande och hur dessa värderingar och idéer uppstått

ha kunskap om hur det svenska samhället har utvecklats, i synnerhet under det senaste århundradet

ha kännedom om olika samhällsstrukturer och hur dessa vuxit fram

vara väl förtrogen med sitt närsamhälle

ha utvecklat sin förmåga att använda olika kommunikationsmedel
vara orienterad i aktuella frågor genom att kunna använda information från olika nyhetsmedia
förstå vad som påverkar den egna livssituationen och utveckla förmåga till inlevelse i andra människors situation.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven har någon kännedom om det svenska samhället och olika samhällsstrukturer bl.a. sett ur ett historiskt perspektiv. I studiet av skilda samhällsfrågor har eleven tillägnat sig demokratiska värderingar och förståelse för sambandet mellan individ och samhälle.

Eleven har även kännedom om sambandet mellan värderingar och människors handlanden.

Eleven har viss vana att informera sig i aktuella frågor, framför allt frågor rörande det egna vardagslivet. Eleven är aktiv och rörlig i sitt närsamhälle inom sådana områden som främjar kontakt med andra människor och eleven påverkar den egna livssituationen i vardagliga kända situationer.

Kommentar

Undervisningen i samhällskunskap ger kunskap om hur vårt samhälle ser ut och fungerar och förståelse för att samhället ständigt förändras. Eleverna ges tillfälle att bli medvetna om att samhället bebos av människor som många gånger har olika synsätt på samhällsfrågor.

Dagens samhälle är mångkulturellt. Det ställer ökade krav på förståelse för och hänsynstagande till olik tänkande medmänniskor. Att förhindra främlingsfientlighet måste ses som en viktig uppgift för skolan. Kunskap om andra kulturer kan därför ingå såväl i ämnet samhällskunskap som i ämnet religionskunskap.

Att kunna kommunicera blir allt viktigare i vårt samhälle. I dagens tekniska samhälle är det nödvändigt att kunna sända och ta emot meddelande t.ex. via telefon, telefonsvarare, fax, telegram och dator. Eleverna bör också ges tillfälle att bli förtrogna med de fysiska transportmedel som de har behov av i sitt dagliga liv.

Undervisningen i samhällskunskap ger goda möjligheter att ta upp och lära eleverna diskutera arbetslivsfrågor som är relevanta för det aktuella programmet.

SVENSKA**SKOLFS 1994: 21**
SKOLFS 1994: 49**Kursplan****Syfte**

Det övergripande syftet med undervisningen i svenska i gymnasial utbildning är att eleverna skall öka sin förmåga att tala, läsa och skriva svenska och att de skall öka sina kunskaper om litteraturen. De skall utveckla sin förmåga att använda språket för att främja sin personliga utveckling och på så sätt skaffa sig nödvändig beredskap för livslångt lärande, yrkesverksamhet och samhällsliv.

Strävan i undervisningen skall vara att göra eleverna medvetna om att språket öppnar nya perspektiv och gör världen mer begriplig. Med språkets hjälp föds och skapas insikt om världen och kulturarvet. Språket ger människan möjlighet att skapa och uttrycka den egna identiteten i relation till omvärlden. Språket ger oss möjligheter att växa och mogna.

Skolan och särskilt undervisningen i svenska har ett ansvar för att hjälpa alla elever med deras språkutveckling och därmed deras förmåga att tänka och lära. Därvid måste undervisningen utgå från elevens egna förutsättningar och erfarenheter. Språket skall fungera som ett nödvändigt redskap för kommunikation och för studier. Det måste ständigt utforskas och erövrats av var och en på sitt sätt, efter sina behov och sin förmåga under hela livet.

Undervisningen i svenska skall sträva efter att eleverna utvecklar lust och förmåga att läsa skönlitteratur från olika tider och kulturer, så att de blir förtrogna med olika författarskap och genrer och stimuleras till att söka sig till skönlitteraturen som en källa till kunskap och glädje. Skönlitteraturen skall bidra till att göra eleverna förtrogna med grundläggande demokratiska, humanistiska och etiska värden. Den skall utveckla deras förmåga att sätta in sig själva i ett kulturellt och historiskt sammanhang. På så sätt skall eleverna få möjlighet att fördjupa såväl sin förståelse för människor från andra kulturer och andra levnadsförhållanden som sin förmåga att reflektera över och förstå förändringar i kultur och samhälle.

Karaktär och struktur

Det svenska språket som det talas, läses och skrivs är det centrala i undervisningen i svenska. Eleverna skall i svenskundervisningen utveckla, bredda och fördjupa sin läs- och skrivförmåga, sin förmåga att tala och samtala samt förmågan att lyssna och uppfatta.

Elever med bristande kunskaper i svenska måste lära sig språket under andra betingelser än vad som gäller för elever som behärskar svenska väl. Dessa elever skall få en undervisning i ämnet som är anpassad till deras behov.

För hörselskadade och döva gäller särskilda förutsättningar.

Språk och litteratur är ämnets huvudsakliga innehåll.

Varje elev skall i sina svenskstudier aktivt arbeta med att tillgodogöra sig och skapa texter. Med texter avses allt från skönlitteratur, saklitteratur och elevernas egna texter, till litterära uttryck förmedlade via etermedier, dagspress, teater, film m.m. Arbetet skall bidra till elevens språkutveckling och till att utveckla förmågan att tolka, reflektera över och kritiskt granska olika typer av text.

För att främja inläringen behöver eleverna få kunskap om de teorier och fakta som finns om läs- och skrivinläring, talekonsten och konsten att lyssna. Likaså bör de få pröva på olika konstnärliga och estetiska uttryck inom ämnets ram.

Ämnets olika delar skall vävas samman till en helhet och tillsammans utveckla ett fördjupat språkmedvetande hos eleverna. Den skall få större förtrogenhet med, förståelse av och kunskap om litteratur. I undervisningen integreras språkliga aspekter med litterära och språkteoretiska. Att läsa, skriva, tala, och lyssna blir meningsfullt när eleverna får svar på frågor om sig själva och sina relationer till andra, till historien, till nutiden eller till framtiden.

Mål

Målet för kursen är att ge sådana kunskaper i tal och skrift att eleverna kan använda språket för begreppsbildning, tänkande, lärande, kommunikation och egen personlig utveckling. Kursen skall ge eleverna möjligheter att läsa, samtala och skriva om litteratur. Kursen skall öka elevernas förmåga att använda språket och litteraturen i situationer som förbereder för arbetsliv, självständigt boende och aktiv fritid. Kursen skall ge eleverna tilltro till sin förmåga att använda språket.

Efter genomgången kurs skall eleven

kunna finna och uppskatta litteratur som ger läsglädje samt kunna förmedla sina upplevelser

kunna förmedla iakttagelser, kunskaper, erfarenheter och åsikter

kunna använda språket och tillämpa grundläggande regler

kunna använda skrivandet som ett medel för tänkande, lärande och kommunikation

kunna använda datorer och andra elektroniska medier för språklig produktion och kommunikation samt för kunskapsinhämtande

kunna följa en arbetsbeskrivning samt förstå och använda den valda studieinriktningens fackspråk

kunna uppmärksamma och tillgodogöra sig olika slag av information

kunna samtala om bilder och texter i olika medier och kritiskt granska deras innehåll och budskap

kunna delta i samtal och diskussioner, framföra egna argument och lyssna till andras.

Betygskriterier

Godkänd

Eleven arbetar aktivt, gör framsteg i sin språkutveckling och visar tilltro till sin förmåga att kommunicera.

Eleven uttrycker åsikter, erfarenheter, iakttagelser och kunskaper, deltar i samtal och diskussioner samt tillämpar hjälpligt regler för språkets bruk och byggnad.

Eleven uppmärksammar viss information och kan med handledning göra jämförelser och iakttagelser vad gäller innehåll och budskap. Eleven använder skrivandet för inläring och enkel kommunikation samt kan skriva sin namnteckning. För språklig kommunikation och kunskapsinhämtande använder eleven med handledning ordbehandlingsprogram och elektroniska medier.

Eleven finner och tillgodogör sig litteratur i någon form.

Eleven följer en enkel skriftlig arbetsbeskrivning samt känner till de vanligaste fackuttrycken inom vald studieinriktning.

Kommentar

Språkutveckling pågår ständigt och i alla sammanhang och är därför en angelägenhet för alla som arbetar i skolan, men huvudansvaret för elevernas språkutveckling och allsidiga språkträning ligger på läraren i svenska. Samverkan och samplanering bör ske så långt det är möjligt. Varje ämne erbjuder eleverna naturliga tillfällen att fördjupa och befästa sina språkkunskaper och att använda språket såväl i tal som skrift t.ex. genom att återge en text, redovisa en arbetsuppgift, söka fakta eller formulera tankar och känslor. Detta ger också det naturliga sammanhang där eleverna kan tillägna sig det valda programmets fackuttryck och fackspråk.

I ämnet svenska bör upplevelsen av litteratur ha en central roll. Litteraturupplevelser kan ske på flera sätt t.ex. genom egen läsning, genom att lyssna till högläsning eller talböcker eller att se film eller video. Eleverna behöver hjälp att hitta litteratur som är språkligt tillgänglig och som stimulerar elevernas egna intressen. Upplevelse av litteratur kan ge eleverna möjligheter att få självinsikt genom att känna igen och identifiera, men också till nya upplevelser och erfarenheter. Med hjälp av litteraturen kan eleverna utveckla en förståelse för andra människor och deras livsvillkor, men framför allt kan litteraturen berika deras egen fritid.

Tekniska hjälpmedel som datorer gynnar elevernas språkutveckling, språkträning och språkliga skapande.

SVENSKA SOM ANDRASPRÅK

SKOLFS 1995: 40

Syfte

Syftet med ämnet svenska som andraspråk är att elever med ett annat modersmål än svenska skall få möjligheter att utveckla god förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt på svenska i utbildning, samhällsliv och arbetsliv. Undervisningen skall stödja den speciella inlärningsprocess som tillägnandet av ett andraspråk innebär och därmed hjälpa eleverna till en mycket vid och varierad språkutveckling. Eleverna skall genom undervisningen lära sig att använda skrivandet för att tänka och lära. Litteraturläsningen skall – utöver att vara en källa till glädje, personlig utveckling och tillfredsställelse – öka elevernas medvetenhet om den betydelse skönlitteraturen har för språkutveckling och kulturförståelse.

För elever som har ett annat modersmål än svenska är undervisningen i svenska som andraspråk inte bara en väg till allt bättre språkbehärskning och språkutveckling utan den fördjupar också elevernas förståelse av livet i Sverige. Varierande aspekter på samhällsliv och kultur skall därför återkommande integreras i språkundervisningen, så att eleverna blir alltmer delaktiga i de förhållningssätt och de traditioner som kännetecknar det land som de nu bor i. Genom undervisning i svenska som andraspråk skall eleverna få så goda kunskaper i svenska så att de med fullt utbyte kan tillgodogöra sig undervisningen i andra ämnen.

Inläringen av ett nytt språk är en långsiktig process som fortsätter även efter det att eleven avslutat sina studier. Undervisningen i svenska som andraspråk skall därför syfta till att eleverna tillägnar sig metoder och verktyg för andraspråksinläring så att de själva kan ta ansvar för att vidareutveckla sitt språk för att uppnå förstaspråksnivå i svenska.

Karaktär och struktur

Undervisningen i svenska som andraspråk karaktäriseras av att inläringen av språket sker i det land där språket talas. Den omgivande svenskspråkiga miljön är en outtömlig resurs i undervisningen. Med omgivningens talade och skrivna svenska som utgångspunkt skall eleverna få möjligheter att utveckla goda inlärningsstrategier, så att de fortlöpande kan utveckla sina kunskaper i svenska.

Ämnets huvudsakliga innehåll gäller språk och språkutveckling. De språkliga aktiviteterna att lyssna, tala, läsa och skriva på svenska ger kursen i svenska som andraspråk dess struktur. Undervisningen präglas av elevernas behov av att kunna kommunicera på svenska i olika sammanhang. I högre grad än elever med svenska som modersmål behöver de lyssna, medvetet bygga upp ett mycket rikt ordförråd, öka sin förståelse av grundläggande begrepp samt öva uttal och strukturer.

Studiet av svensk text i vid bemärkelse, där även film, etermedier etc. ingår, skall bidra till att vidga elevernas kunskaper om svensk kultur och svenskt samhällsliv. Elevernas egna erfarenheter och jämförelser med ursprungslandets kulturella och samhälleliga förhållanden är en utgångspunkt i undervisningen.

Mål

Målet för kursen är att eleverna tillägnar sig en sådan språkfärdighet i tal och skrift att de förstår och själva gör sig förstådda på svenska i allmänt förekommande situationer. Eleverna skall få tillämpa, bredda och fördjupa sina kunskaper enligt studieinriktning och behov. Litteraturläsning skall vara en källa till kunskap och personlig utveckling samt utgöra en grund för ord- och begreppsutläring. Kursen skall öka elevernas tilltro till sin egen förmåga att använda svenska.

Efter genomgången kurs skall eleven

våga och kunna använda språket för muntlig och skriftlig kommunikation i olika sociala sammanhang

kunna beskriva sina erfarenheter av sin kultur och jämföra med den svenska kulturen

kunna med tydligt uttal och god språkbehandling delta i olika former av muntlig framställning samt ge uttryck för egna tankar och känslor

kunna tillämpa vanliga regler för skriftspråket och vanliga regler för stavning samt kunna använda skrivandet för att tänka och lära

kunna följa en arbetsbeskrivning samt ha viss insikt i den valda studieinriktningens fackspråk

vara van att använda ordböcker, datorer och andra hjälpmedel

kunna uppmärksamma och tillgodogöra sig det viktigaste innehållet i olika slag av information

kunna finna och uppskatta litteratur som ger läsglädje samt kunna förmedla sina upplevelser av det lästa.

Betygskriterier

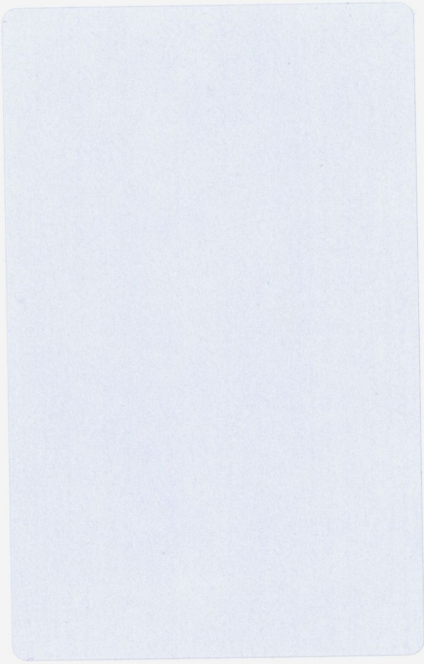
Godkänd

Eleven arbetar aktivt, gör framsteg i sin språkutveckling och visar tilltro till sin förmåga att kommunicera.

Eleven beskriver erfarenheter, förmedlar upplevelser samt ger uttryck för egna tankar och känslor. Eleven kan göra jämförelser mellan förhållanden i Sverige och ursprungslandet.

Eleven deltar i samtal och diskussioner samt tillämpar då de vanligaste reglerna för språkets bruk och byggnad. Eleven använder med relativt god språkbehandling skrivandet för inläring och kommunikation.

För språklig kommunikation och kunskapsinhämtande använder eleven med handledning ordbehandlingsprogram, elektroniska medier och andra hjälpmedel. Eleven förstår huvudinnehållet i olika slag av information samt finner och tillgodogör sig litteratur i någon form. Eleven följer en enkel arbetsbeskrivning samt känner igen de vanligaste fackuttrycken inom vald studieinriktning.

Gysär 1995:10 Gymnasiesärskolans Estetiska program

För gymnasiesärskolan finns åtta nationella program utarbetade. Alla programhäften innehåller programpresentation, programmål, kursöversikt, timplan och kursplaner för kärnämnen och yrkesämnen med betygskriterier.

- Gysär 1995: 1 Gymnasiesärskolans Hotell- och restaurangprogram
- Gysär 1995: 2 Gymnasiesärskolans Industriprogram
- Gysär 1995: 3 Gymnasiesärskolans Fordonsprogram
- Gysär 1995: 4 Gymnasiesärskolans Handels- och administrationsprogram
- Gysär 1995: 5 Gymnasiesärskolans Medieprogram
- Gysär 1995: 6 Gymnasiesärskolans Naturbruksprogram
- Gysär 1995: 9 Gymnasiesärskolans Hantverksprogram
- Gysär 1995: 10 Gymnasiesärskolans Estetiska program

I samma serie finns också

- Gysär 1995: 7 Särvux
- Gysär 1995: 8 Gymnasiesärskolans individuella program
- Gysär 1995: 11 Gymnasiesärskolan Kursförteckning, Kursplaner för enstaka kurser

Särvuxhäftet innehåller kursplaner och betygskriterier för den del av särvux som motsvarar träningskolan och grundsärskolan. Dessutom finns kärnämnen för gymnasial särvux. Programhäftet för det individuella programmet innehåller kursplaner för verksamhetsträning och yrkesträning samt vissa kringtexter.

Kursförteckningen innehåller alla kurser som tillhör nationella program samt enstaka kurser på motsvarande nivå.

FRITZES

POSTADRESS: 106 47 STOCKHOLM
FAX 08-20 50 21, TELEFON 08-690 91 90

ISBN 91-38-
ISSN 1400-6